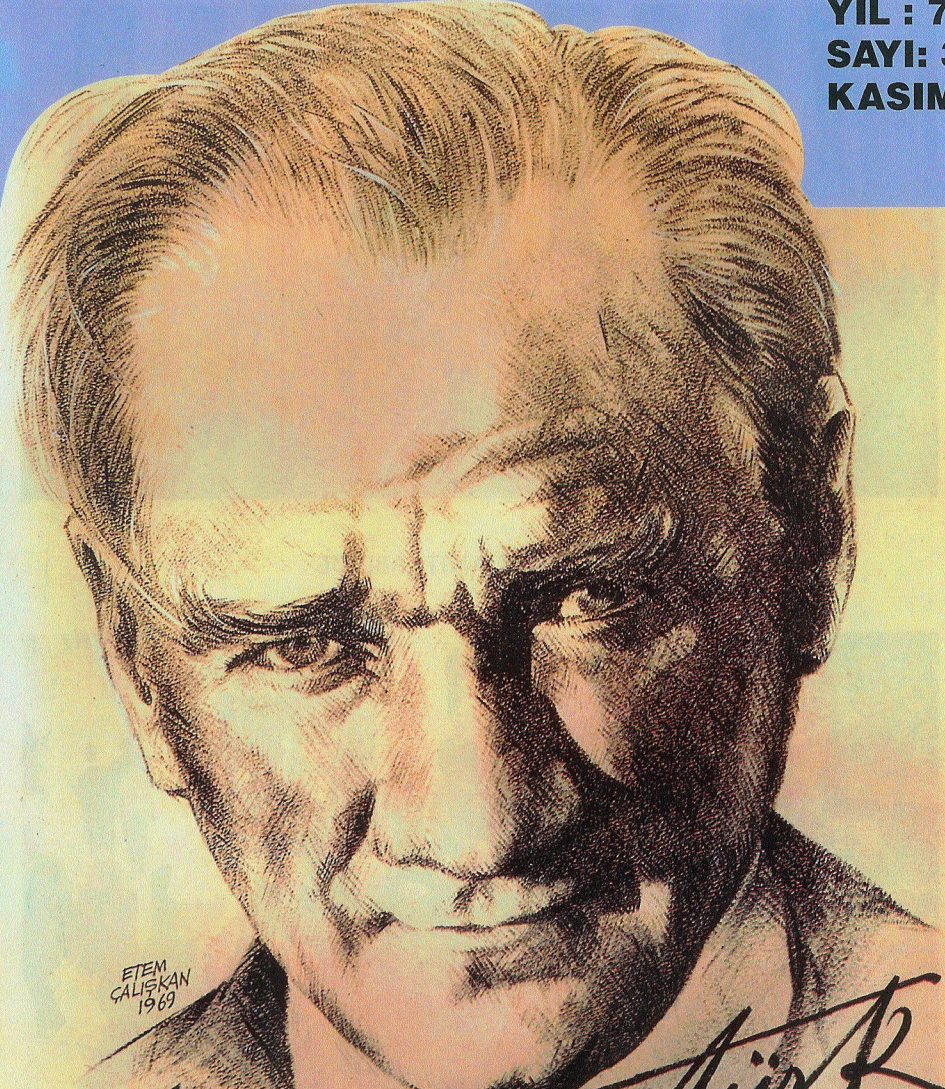

TESVİYE

YIL : 7
SAYI: 31
KASIM 1997

B. Ö. Karlıoğlu

29 EKİM 1997

MASONLAR ANITKABİRDE

Bü. Üs. En Muh. TUNÇ TİMURKAN K. Anıtkabir Şeref Defterini İmzalarken

Saygı Duruşu

Standart ve kaliteli üretim bir SORUMLULUKTUR

Uluslararası rekabetin ve globalleşmenin hız kazandığı günümüzde

Türkiye'de 40.yılıni kutlayan

Oerlikon üstüne düşen görevi liderliğine yakışır bir şekilde yapmaktadır. Oerlikon bu mantık çerçevesinde Avrupa (Fransa, Belçika,

Almanya, İtalya) Ortadoğu (Komşu Arap ülkeleri) ve hatta

Japonya'ya ihracaatına devam ediyor.

İhracaatta devamlılık uluslararası standart ve kalite ile mümkündür. Oerlikon iç ve dış

piyasaya bu güveni 70' li yıllardan beri KALİTE

SİĞORTASI uygulayarak kazanmıştır.

Müşteri mutluluğunu kendine

rehber edinmiş olan Oerlikon

kaliteye yönelik çalışmalarını

1989 yılında TÜV' den aldığı sertifikayla

sürdürmüş ; standart ve kalite güvencesinin

son aşaması olan ISO 9001 sertifikasının

getirdiği uluslararası saygınlığı kazanmıştır.

Unutmayın

KALİTE VE STANDART

Güvencenizdir.

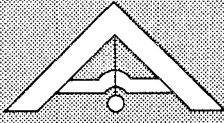

KAYNAK ELEKTRODLARI VE SANAYİ A.Ş.

Halkalı Cad. No: 99 34630 Sefaköy/İSTANBUL

Tel:(0 212) 599 30 10 (8 hat)

Faks:(0 212) 540 02 61-598 92 79

TESVİYE

HÜR VE KABUL EDİLMİŞ MASONLAR BÜYÜK LOCASININ AYLIK DERGİSİDİR

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz sahibi : **TUNÇ TIMURKAN**

Yazı İşleri Sorumlu Müdürü : **CELİL LAYİKTEZ**

NURUZİYA SOKAĞI 21, BEYOĞLU - İSTANBUL TEL.: (0 212) 249 24 51
DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.
ÜYELERE MAHSUSTUR. İKİ AYDA BİR YAYINLANIR. FİYATI : 100.000.- TL.
ISSN 1301-2754

YIL : 7

SAYI : 31

ARALIK 1997

İÇİNDEKİLER

2. Tesviye'den
3. Cumhuriyet Bayramı - 1997.....
14. Lâiklik..... Tuncay KESİM
21. Biz Operatifmiyiz, Spekülatif mi?..... Semih S. TEZCAN
24. Eski Mason Dergilerinden Suha UMUR
26. Ortaçağ'ın Aydınlığı I: Şövalyelik ve Şövalye Tarikatları..... Celil LAYİKTEZ
32. Ebedî Maşruk..... Reşit ATA
33. Kazablanka Mahkeme Kararı..... Celil LAYİKTEZ
34. Londra'da Bir Türk Gencinin Tekriri
35. Merak Ettikleriniz..... Tesviye
36. Masonik Mizah..... Tesviye
37. Masonların Dünyasında bir Gezinti Tesviye
40. Bulmaca Sinan GÜRMENT
41. Synopsis Tesviye

KAPAK RESMİ

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Etem Çalışkan tarafından Cem Ofset-Oktay Duran için çizilmiş olan kapaktaki Atatürk resminin dergimizde yayınlanmasına izin verilmiştir. Kendilerine teşekkür ederiz.

TESVİYE'DEN

Sevgili Kardeşlerim,

29 Ekim 1997 günü, 74. Cumhuriyet Bayramımızı coşku içinde kutladık. 13.30'da Anıt Kabir bayrak direğinin altında buluşan binlerce Mason, eşleri ve çocukları saat 14.00'de Ata'nın huzurunda Ti sesinin eşliğinde, saygı duruşunda bulundular. Ankara Vâdisinin düzenlediği panel bir kültür ziyafetiydi. Balo çok başarılı geçti, organizasyon mükemmeldi; devlet ricalinden gelen tebrik telgrafları bizi onurlandırdı. Panelde tartışılan konular aynen bu sayfalara yansıtılmaya çalışıldı. Konunun ayrıntılarını ve telgrafların suretlerini ilk yazımızda bulacaksınız.

24 Kasım günü yeni binamızın açılışı, mâbetlerin tahsis merasimleri yapıldı. Konuyu gelecek sayımızda işleyeceğiz.

18. yüzyılda kurumlaşmadan önce, Masonluk Ortaçağ'da gelişti ve biz bu çağı çok az biliyoruz. Ortaçağ'ın klişe şeklinde "karanlık" diye nitelendirilmesi bana göre büyük haksızlık. Masonluğun geliştiği ortama ışık tutmak ve bu çağın aydınlığını ispatlamak üzere kapsamlı bir çalışma yaptım, önümüzdeki aylarda kitap olarak yayımlanacak. S. 26'da bu çalışmanın bir bölümü olan Tampliye, Hospitalye ve Tötonya Şövalyelerini ele aldım.

Memleketimizde kökten dincilerin Mason aleyhtarlığını göze alarak, başka bir Müslüman ülke olan Fas'ta, Masonluğu aklayan Kazablanka mahkeme kararını s. 33'de dikkatinize sunduk.

Londra'da bir Türk gencinin çok özel tekris töreninin ayrıntılarını s. 34'de bulacaksınız.

İç haberlerde yeni kurulan locaları, dış haberlerde ise Doğu Avrupa'da Masonluğun uyanışının tersimatını okuyacaksınız. Özellikle Moldovalıların "Sovyet İmparatorluğunun yıkılmasından sonra kokuşmuş bir dikta rejiminden yeni çıkmış bir halk olarak, etik yolunu bulmada ve insanlığı iyileştirmede Masonluk öğretilerinin faydalı olacağına inandıkları" şeklindeki bildiri Mason olarak göğsümüzü kabarttı.

32. sayımızda, ilk 30 sayının özet fihristini yayımlayacağız.

Ahmet ŞENKUT Kardeşimizin çok güzel bir dille çevirdiği, 1898'de Colorado Bū. L. En Muh. Bū. Üstadının yazmış olduğu "Simpkins Dükkanının Üstündeki Loca Odası" başlıklı yazıyı Tesviye'nin 30. sayısında, s. 18'de yayımlarken Ahmet Şenkut Kardeşin adını belirtmeyi ihmal ettik. Kendisinden özür diliyoruz.

Kardeşçe sevgi ve saygılarımla,

Celil LAYİKTEZ

CUMHURİYET BAYRAMI - 1997

ANIT KABİR

Cumhuriyet'in 74. yıldönümü Ankara'da görkemli bir şekilde kutlandı.

29 Ekim günü saat 13.30 da binlerce Kardeş, eşleri ve çocukları Anıt Kabir'de Bayrak direğinin altında toplandılar. Yurdun her tarafından Kardeşlerimiz akın akın gelmişlerdi. Yakacık Locası Kardeşleri İstanbul'dan otobüs kaldırmışlardı. Resmî törenle Atatürk'ün manevî huzurlarında saygı duruşunu takiben Büyük Üstat En Muh. Tunç Timurkan K. aşağıdaki metni Anıt Kabir Şeref Defterine yazdı :

Yüce Önder Atatürk,

Senin sayende bugün varolan, hürriyetini ve bağımsızlığını sana borçlu olan Türk Ulusunun birer ferdi olan bizler, Türk Masonluğunun üyeleri, eşleri ve çocukları, huzurunda Sana bir kere daha minnettarlığımızı dile getirmek üzere geldik.

Türk Milletinin birlik ve beraberliğini korumak, Atatürk ilkelerinin en sadık müdafii olmak Türk Masonlarının ana prensiplerinden biridir.

Her zaman Senin çizdiğin yolda yürüyeceğimizi ve kurduğun Cumhuriyetini ne pahasına olursa olsun koruyacağımızı ifade eder, huzurunda saygı ile eğiliriz.

29 Ekim 1997

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar
Büyük Locası Derneği
Büyük Üstadı
Tunç TİMURKAN

BALO

28 Ekim akşamı, Hilton Otelinde Cumhuriyet Balosu kutlandı. Balodan önce zengin bir kokteylde buluştuk. Olağan üstü güvenlik önlemleri alınmıştı. Protokol davetlileri ile Kardeşler güvenlik kartlarını ibraz ederek balo salonuna girdiler ve Atatürk, Kuvayı Milliye ve Cumhuriyetle ilgili bir sinevizyon gösterisi ile karşılandılar.

Sahnenin önünde üç kocaman mum yanıyordu. Ses düzeninden Atatürk Oratoryosunun nağmeleri geliyordu. Bayraklar, 147 locanın flamaları her yanı süslüyordu.

Ellerinde asâlarıyla üç tören üstadının refakatinde Büyük Üstat açılış konuşmasını yaptı, peşinden aşağıdaki tebrik telgrafları okundu.

Sayın Tunç TIMURKAN

Ortak duygu ve irade birliği ile milletçe kurduğumuz Cumhuriyetimizin 74. üncü yıldönümü nedeniyle Locanızca düzenlenen Cumhuriyet balosuna nazik davetiniz için teşekkür ederim.

Bu büyük ve anlamlı yıldönümünde Cumhuriyetimizi kurarak ulus egemenliğine dayalı demokrasinin yerleşmesi ve gelişmesini sağlayan başta Yüce Önder Atatürk olmak üzere ebediyete intikal etmiş bütün devlet ve siyaset adamlarımızı da rahmet ve minnetle anar bugün hayatta bulunanlara saygı ve şükranlarımı sunarım. Lâik demokratik Cumhuriyetimizin önemini vurgulamak ve geleneksel Cumhuriyet kutlamalarını yaşatmak için düzenlenen balo organizasyonunda çaba gösteren değerli üyelerinizi kutlar sizi ve sayın konukları sevgi ve saygılarla selamlarım.

Hikmet ÇETİN

TBMM Başkanı

Sayın Tunç TIMURKAN

Yoğun programım nedeniyle eşim ve ben düzenlemiş olduğunuz Cumhuriyet Balo-sunda aranızda bulunamadığımız için üzgünüz. Nazik davetinize teşekkür ederiz.

Büyük Önder Atatürk'ün "En Büyük Eserim" diyerek her zaman gururla sözettiği Cumhuriyetimizin bu yıl 74. kuruluş yıldönümünü kutlamaktan milletçe coşku ve sevinç duyuyoruz.

Ülkemizi eşsiz dehası ve ileri görüşlü atımlarıyla güçlü ve modern, Dünya Milletler Topluluğu içinde saygın bir Türkiye haline getiren Atatürk bize rehberliğini sürdürüyor.

Milletçe büyük fedakarlıklara göğüs gererek, dillere destan bir mücadelenin sonunda kurduğumuz Türkiye Cumhuriyeti'nin devam ettirilmesi ve her geçen gün daha da yükselmesi büyük Atatürk'ün gösterdiği yoldan ilerleyerek mümkün olacaktır.

O'nun halk egemenliğine, bağımsızlığa ulusal bütünlüğe, çağdaşlığa laiklik ve barışçılık ilkelerine dayalı fikirlerinin iyi özümsemesi ve özellikle yarının güçlü Türkiye-si'nin teminatı genç kuşaklara anlatılması Cumhuriyetimizin sonsuza kadar yaşamasının en büyük güvencesidir.

Bu düşüncelerle tüm vatandaşlarımızın Cumhuriyet Bayramını kutluyor, bu vesileyle Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ü, silah arkadaşlarını ve aziz şehitlerimizi bir kez daha saygı, rahmet ve şükranla anarken size ve baloya katılan konuklarınıza en iyi dileklerimizle sevgilerimizi sunuyoruz.

Mesut YILMAZ

Başbakan

Sayın Tunç TIMURKAN

Nazik davetinize yoğun programım nedeniyle katılamadığım için üzgünüm. Laik Cumhuriyet ve yaşayan Atatürk etkinlikleri gecesinde yer alan Cumhuriyet balosuna katılan tüm davetlilere sevgi ve saygılar sunarım.

Prof. Dr. Hikmet Sami TÜRK
Devlet Bakanı

Sayın Tunç TIMURKAN

Cumhuriyetimizin 74. yıldönümü münasebetiyle düzenlemiş olduğunuz Cumhuriyet balosu davetinize yoğun programım sebebiyle katılamıyorum nazik davetinize teşekkür ederim balonun coşku içinde geçmesini diler sevgi ve selamlarımı sunarım.

İstemihan TALAY
Kültür Bakanı

Sayın Tunç TIMURKAN

Düzenlediğiniz Cumhuriyet balosuna nazik davetiniz için teşekkür ederim yurt dışı, seyahatim nedeniyle katılamadığım için üzgünüm şahsınızda tüm konuklara selamlarımı sunarım.

Dr. İmren AYKUT
Çevre Bakanı

Sayın Tunç TIMURKAN

Cumhuriyet balosuna vaki nazik davetinize teşekkür eder saygılar sunarım.

Vecdi GÖNÜL
Sayıştay Bşk.

Sayın Tunç TIMURKAN

Daha önce belirlenmiş programım nedeniyle ne yazıkki nazik davetinize katılamıyorum. Cumhuriyet balosunun başarılı geçmesini diler şahsınızda tüm katılanlara saygılar selamlar sunarım.

Hüsamettin CİNDORUK
DTP Genel Başkanı

Sayın Tunç TIMURKAN

Nazik davetinize teşekkür eder önceden ayarlanmış programım dolayısıyla katılamıyorum saygılarımla

Prof. Dr. Mehmet HABERAL
Başkent Üniv. Rektörü

Sayın Tunç TIMURKAN

28 Ekim günü tertiplediğiniz Cumhuriyet Balosuna nazik davetinizi şükranla karşılıyor, tüm emeği geçenleri kutluyor, kutsal vatanımıza aziz milletimize şanlı Cumhuriyetimizle, övünerek yaşadığımız şanlı tarihimize yakışan hizmetler görmek konusunda, Memleketimizin Âli menfaatlerine kendimizi bu Cumhuriyet Bayramında da bir ke-re daha adıyoruz.

Saygılar sunarım.

Emin Selçuk BOTSALI ve Eşi
Çankaya Kaymakamı

İlk yemek servisinden sonra, Atatürk'ün kendi sesinden Nutuk'un bir bölümünü dinledik. Ekranda Bayrak, Atatürk, efektler, havai fişekler. İki sunucu 19 Mayıs 1919'dan 29 Ekim 1923'e kadar geçen süreyi kahramanlık şiirleri ile anlattılar. Orkestranın refakatinde hep birlikte söylenen 10. Yıl Marşından sonra Üstadı Muhteremler göğüslerinde bir kırmızı karanfil ve beyaz eldivenleriyle Sadakat Duruşunda da dans pistinde toplanarak koro halinde aşağıdaki MANİ-FESTO'yu okudular :

Manifestonun "BEN...." ile başlayan cümleleri hep birlikte tekrarlandı.

BEN İNSANIM,

Düşünüyorum ve özgürce ifade edebiliyorum.

İdeal insana yönelen bir yaşam biçimi seçtim,

Evrensel, hoşgörülü öğretiyi soluyorum.

İyi, doğru, güzel, arıyor,

Sevgiyi hoşgörüyü paylaşıyorum.

Yaşantımın her anında ben yerine biz diyorum.

Kardeşten kardeşe devredilen bir meşalenin aydınlattığı yoldayım.

Zenginliğim geçmişim ve geleneklerimdir.

Düşüncelerimi, duygularımı evrensel boyuta taşıyorum.

Aklım üretiyor gücüm, destekliyor.

BEN AYDINIM,

Bilimsel düşünceden yanayım.

İnsan haklarını destekliyorum.

İnsanlık onurunu zedeleyenlerin üzerine gidiyorum.

Her çeşit yobazlığın, bağnazlığın karşısındayım.

Kendimi sürekli geliştirmeye çalışıyorum.

Örnek insan niteliklerini taşıyor ve yansıtıyorum.

Karanlıkta kalanlara ışık saçmaya çalışıyorum.

BEN YURTSEVERİM,
Topluma karşı sorumluyum,
Ülkemin gündemine duyarlıyım.
Halkımın hizmetindeyim.
Umut dolu geleceğe yürüyorum.
Kültürümü akılcılık ve erdemle yoğuruyorum.

BEN DEMOKRATIM,
Demokrasiyi eksiksiz yaşamak için seferber oldum.
Lâik Cumhuriyetimizi yüceltmeye and içerim.
Kalıcı barışı egemen kılmayı amaçlıyorum.
İnsanca yaşanacak yarınların inşasını hedefliyorum.
Yola koyuldum asla dönmem.
İnançlıyım kararlıyım.

BEN MASONUM ve hep böyle kalacağım.

Balonun sonunda Behçet Kemal Çağlar'dan "EY EN BÜYÜK USTA" şiiri okundu ve tekrar sinevizyon gösterisi eşliğinde hep bir ağızdan Cumhuriyet marşları söylendi.

Bü. Üs. Kaymakamı Pek Muh. Tuncay Kesim K.in veda konuşmasıyla balo sona erdi.

PANEL (1)

LAİK CUMHURİYET VE YAŞAYAN ATATÜRK temalı geleneksel Cumhuriyet Bayramı panelini Prof. Dr. Bozkurt GÜVENÇ K. yönetti. Diğer panelistler Prof. Dr. Gülnihal BOZKURT H. ile Prof. Dr. Seçil Karal AKGÜN H. idi. Panele katılması beklenen Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Yekta Güngör ÖZDEN sağlık nedeniyle gelemeyince, yerine son dakikada hazırlanan Pek Muh. Tuncay KESİM K. katıldı.

Çok başarılı geçen paneli Çağ ve Yunus Emre Locaları düzenlemişti. Üs. Muh. Attila DARILMAZ K. panelistleri bize tanıttı. İlk konuşmayı paneli yöneten Bozkurt GÜVENÇ K. yaptı:

Muh. Bozkurt Güvenç K.

"Atatürk ve Cumhuriyeti birbirinden ayırmak mümkün değildir... İkisini birlikte anıyoruz. Tarihimizde devlet yönetimi mutlakiyet, meşrutiyet ve cumhuriyet dönemlerinden geçmiştir. Cumhuriyetimizle Antik dönemdeki Yunan

(1) Bozkurt Güvenç K. ile Gülnihal Bozkurt ve Seçil Karal Akgün Hemşirelerin konuşmaları Celil Layiktez K.in panel esnasında tuttuğu notlardan aktarılmıştır.

Cumhuriyetleri çok farklıdır. Yunan Cumhuriyetleri aristokratik oligarşilerdi.

Türkiye Cumhuriyeti Meşrutiyetten Cumhuriyete geçerken bir kültür devrimi yaşamıştır. Hayat tarzı değişmiştir. "*Hâkimiyet-i Milliye*", yeni dille, "*Ulusal Egemenlik*" kavramı önce din, veya Tanrı adına olan egemenliğin yerini almıştır. İnsanlar yargıda kutsal referanstan yasal referansa dönmüşlerdir. Tanrı adına yöneten kişi tayin edilir ve eleştirilemezdi. Cumhuriyet döneminde halk tarafından seçilen yöneticiler eleştirilebilir ve değiştirilebilirler. Cumhuriyet meşruiyetini halktan alır. Zaten batı dillerinde République, Republic... diye anılan Cumhuriyet Latince'de Rex (kral, despot) ve *publicus* (halka, umuma ait) kelimelerinden türetilmiştir.

Cumhuriyet devrimlerle başlamıştır. Devrimler başlar ama hiç bir zaman bitmezler, yön değiştirerek devam edebilirler. Her devrimden sonra bir karşı devrim gelir. Türk toplumu karşı devrimi kansız olarak önleyebildi.

Bugün Cumhuriyet ve Ata'yı birlikte anacağız..."

Gülnihal Bozkurt Hemşire:

"Türkiye'de kadınların hak mahrumiyeti geçmişten gelen olumsuz düşünce, duygu ve pratiklerden kaynaklanmaktadır. Bunların başlıca nedenleri dinseldir ve doğumla ilgili tabulardan gelirler.

Türkler çok tanrılı bir toplumdandır. Avcı olan erkeğe evinde hizmet eden doğurgan kadın, canlı kocaya hizmet ettikten sonra ölüsünün ruhuna ve ailesine hizmet ederdi. Kadın çok kez başka bir kabile veya boydan gelirdi. Exogamy tabir edilen bu yöntemle evlenen kadının kocası ölünce, kadının kabilesinin edinmiş oldukları varlıklara sahip çıkmasını önlemek üzere, ölen kocanın erkek kardeşi dul kadınla evlenirdi. Böylece erkek kardeş, zaten ölenin ruhuna hizmet etmekle mükellef olan kadının miras, mülkiyet ve çocuklarının velâyet haklarının kendi kabilesinde kalmasını sağlardı.

Eski Türk toplumunda kadının yeri üstündü, karar mekanizmalarına, kurultaya katılırdı. 7 - 11. asırlarda Türk kadınının hakları İslâm'ın gelmesiyle kaybolmuştur. İslâm'da erkeğin dört karısı olabiliyor, kadınlara kısıtlı miras hakkı veriliyor, çocukların üzerinde ise velâyet hakları hiç yok. Türklerin örf ve gelenekleri Cahilliye çağındaki Araplardan çok üstündü.

İslâm hukuku eski Arap örf ve âdetlerinden kaynaklanmaktadır. Türkler İslâm hukukunu kendi hukuklarından vaz geçerek kabul etmişlerdir. Bilime dinsel bakış egemen olunca Türk kadını önce kafes arkasına, sonra da çarşaf altına itilmiştir. Yobazlığın şiarı kadın düşmanlığıdır. İslâm ceza hukukunda kadın şahit olamıyor. Özel hukukta ise ancak iki kadının şahitliği bir erkeğin şahitliğine eş değerde olabiliyor.

Kadınların haftada kaç gün sokağa çıkabilecekleri yasayla tespit ediliyor, sandala, arabaya binmeleri, dükkânlardan alış veriş etmeleri yasaklanıyor.

1908 yılında bir gazete haberine göre, yanında karısı ve çocukları ile beraber araba gezintisi yapan bir subay dövülüyor, karısının çarşafı yırtılıyor.

Kadınların statüsünde II. Mahmud'tan itibaren bir iyileşme görülüyor. 1835 nüfus sayımında kadınlar sayılmıyor, ama, genç kızlar için bir okul açılıyor.

1870'den itibaren, kadın dernekleri açılıyor, kadın dergileri çıkmaya başlıyor. Bu dergilerde çok karılığa karşı yazılar çıkabiliyor, ancak çözüm Ata'nın gelmesini bekleyecekti.

Tiyatrolarda kadınların rollerini kadın kıyafetinde erkekler oynardı, kadınlar parklara da gidemezlerdi. İttihat ve Terakki bu son duruma bir iyileştirme getirmiş, kadınlara haftada iki kez Gülhane Parkına gitme izni verilmiştir.

Adalet önünde de kadın ve erkek eşit değildi. Aydın'da, sokakta konuşan bir kadın ve bir erkek cezalandırılmıştı. Erkek 100 kuruş cezaya çarptırılırken, kadına falaka cezası verilmişti.

2. Meşrutiyet erkeklerin bayramıdır. İttihat ve Terakki olumlu adımlar atmıştır, ancak 1908 yılında Vatan yahut Silistre oyunu müftülükçe yasaklanıyor, gece tiyatroya gidecek kadınlar ölümle tehdit ediliyor ve sonuçta oyun oynanmıyor.

1911'de Mecliste ceza kanunu görüşülürken erkek ve kadının zina yaptıklarında aynı cezaya çarptırılmaları istemi büyük bir çoğunlukla ret ediliyor. Aynı yıl alış veriş için sokağa çıkan kadın, polis zoruyla evine sokuluyor.

Birinci Dünya Harbi esnasında Batı'da kadınlar fabrikalarda çalışmaya başlıyor. Aynı dönemde Osmanlı toplumunda da kadın kafesin arkasından nihayet çıkabiliyor.

Atatürk Türk kadını övüyor ve toplumda hak ettiği yeri kendisine vermeye çalışıyor. 1923 yılında Tunalı Hilmi Bey her 50.000 erkek ve kadına bir milletvekili esasının kabul edilmesini önerdiğinde, "kadınları da mı sayacağız?" diye Mecliste gürültü çıkıyor. 1924 yılında Anayasaya eşitlik ilkesi getiriliyor, Tevhid-i Tedrisat kanunu çıkıyor. 1926 yılında Medeni Kanun kabul ediliyor, ülke nüfusunun ikinci yarısını teşkil eden kadınlar da insan sayılmaya başlanıyor, böylece lâiklik ve demokrasi gerçekleşiyor.

Hukuk, toplumu ileri getirir, topluma göre hukuk yapılmaz. Ata da bunu anlamıştı. Ata'nın önemli bir sözü: "Dinlenmemek üzere yola çıkanlar asla yorulmazlar". Daha çok gayret etmeliyiz."

Muh. Bozkurt Güvenç K.

"Conficius'un bir sözü vardır. *"kadın gençliğinde babasına, olgunluğunda kocasına, yaşlılığında da oğluna hizmet eder"*. O günlerin erkekler Meclisinde *"kadınlar da sayıma dahil mi?"* sorusu çok doğaldı.

"Bir zamanlar hâmile bir kadın sokakta yürürken çağrıldığını sanmış, daha iyi görmek için, peçesini kenarından kaldırarak geriye bakmış. Bu durum kocasına şikâyet edilmiş, kocası da kadının babasına söylemiş. Baba, ceza olarak kadının bileklerini kesmiş. İyi ki az kesmiş, yoksa, Bozkurt Güvenç Kardeşiniz dünyaya gelemeyecekti."

Seçil Karal Akgün Hemşire

"Atatürk basın mensupları, askerler ve öğretmenlerle hep konuşurdu, not tutardı. İnsanlarla sürekli konuşma içindeydi. Bu konuşmaları kaydedilmiş ve yayımlanmıştır. Ancak, Büyük Nutuk bambaşka bir yapıtı. İlk 10 yılda gerçekleştirilenlerin, Kurtuluş Mücadelesinin, Emperyalizme, sömürüye, bürokrasiye karşı mücadelenin tarihi olan Nutuk'un okunması altı gün (36 1/2 saat) sürmüştü.

Nutuk alıştığımız tarih kitaplarından değildir. Nutuk'ta, tarihi yapan da, yazar da aynı kişidir. Burada kumandan, devlet adamı, politikacı, düşünür ve insanın duyguları yansıyor. Atatürk'ün sarsılmaz iradesini, uygarlığını, çağdaşlığını görüyoruz. O Kurtuluş Savaşına yalnız başlıyor. Çevre inançsız. Dış düşmanların dışında saltanat ve halifelğe karşı mücadele etmesi gerekiyor. Mecliste, çevresinde, bu makamlara hala duygusal veya çıkarsal bağlarla bağlı olanlar var, Mandacılar var.

Nutuk'u üç bölümde mütalaa edebiliriz:

1. Kuvayı Milliye
2. Millet Meclisi
3. Cumhuriyet

Bu bir başkaldırının, bir savaşın ve bir zaferin hikâyesidir. Türk Ulusunun çağdaş dünyada yerini almasını istemeyenler, halifelik, hukuk sistemi (Şeriat) vardı. Ata sabırlıydı.

Saltanatın kaldırılmasına muhalefet edenlere, *"bazı keleler gidecek"* diyor. Şahsen ona muhalefet eden Rauf Bey'i ikna ediyor, kanunu ona teklif ettiriyor. Muhalefler artıyor. 1925'te İzmir'de suikast girişimi oluyor.

Atatürk Türk halkına gerçekleştirilenler hakkında hesap vermek ihtiyacını hissediyor ve Nutuk'u Halk Partisinin kurultayında, parti başkanı sıfatıyla okuyor. İstiyor ki, halk tarihini bilsin ve ona sahip çıksın. Halkın düşünce yapısı değiştirilmelidir. Nutuk için, *"Mazi olmuş bir devrin hikâyesidir"* diyor. Nutuk, geçmiş - hal - gelecek arasında bir köprüdür.

Halkın heyecanını ayakta tutmak gerekiyordu. Mitingler tertip ediliyor, Atatürk ülkeyi dolaşıyordu. Ulusal bilinçlenmenin yolu buydu. Ulus bilincinin altında halk toplanmalıydı. Yabancı düşmanlığından arınmış Milliyetçiliğin, Lâikliğin anlatılması gerekiyordu.

Atatürk Cumhuriyeti Türk gençliğine emanet ediyordu. Ne "*Mutlu Türküm diyene*" sözüyle nasıl tüm değişik etnik grupları birleştirebilmişse, burada da Genç kelimesi "*genç düşünen, ileriye dönük, dinamik, devrimci*" olan tüm Türk insanlarını kapsamaktadır.

Toplumumuzda gençleşmeği, çağa yetişmeyi isteyerek Cumhuriyete bağlı olanları ve 1400 yıl öncesinin özleminde olanları görüyoruz. Nutuk bir çağdaşlaşmak projesidir. Herkes Nutuk'u okumalıdır."

Muh. Bozkurt Güvenç K.

"Nutuk Türkiye devrimini diğer ülkelerin devrimlerinden ayırıyor. Büyük Fransız Devriminde Robespierre geleceğe hitap ediyor. Oysa, Atatürk hitabında başarılarını gençliğe emanet ediyor.

Altı Ok'un içinde en az anlaşılan "Lâiklik'tir."

Pek Muh. Tuncay Kesim K.

(Cumhuriyet Bayramı - 1997 yazımızın sonunda Pek Muh. Tuncay Kesim K. 'in konuşmasının tam metnini yayımlıyoruz.)

Gülnihal Bozkurt Hemşire

"Bugün lâikliğe karşı olan hareket ekonomik yolları denemektedir, politika-ya alet olmaktadır.

Kanunlar ülkeye özeldir, o ülkenindir. Kanunlarda kurallara uygunluk aranmayabilir. Bazı odaklarda din devletine geçiş arzusu görülmektedir. Ancak her sistem kendini korur."

Seçil Karal Akgün Hemşire

"1909 yılının Ağustos ayında Tanin Gazetesinde, Keçecizade İkbâl Hanım, "*Bizim halimiz ne olacak?*" diye haykırıyor. Zira kadın aklıktan ölebilir, ama çalışmaz.

İsmet Paşa, dünyayı görsün diye Lozan'a Mevhibe Hanımı da götürüyor. Paşa Mevhibe Hanımın çağdaş bir kadın olabilmesi, diplomatik sofralarda kendisine eşlik edebilmesi için Fransızca öğrenmesini istiyor ve Mevhibe Hanıma Fransızca'yı öğretecek bir öğretmen tutuyor. Ne var ki, hoca erkek. "*Beni nasıl bir yabancı erkekle baş başa bırakırsın?*" diye isyan eden Mevhibe Hanım Paşa'ya üç gün küsüyor.

Gerilikçilikle mücadele için 1923'de Konya'ya giden Atatürk gençleri topluyor. İzleyen sözler Konya nutkundan alınmıştır:

"Eğer onlara karşı benim şahsımdan bir şey anlamak isterseniz, derim ki, ben şahsen onların düşmanıyım. Onların menfi istikamette atacakları bir hatve, yalnız benim şahsi imanıma değil, yalnız benim gayeme değil, o adım benim milletimin hayatiyle alakadar, o adım milletimin hayatına karşı bir kasıd, o adım milletimin kalbine havale edilmiş zehirli bir hançerdir. Benim ve benimle hemfikir arkadaşlarımla yapacağı şey mutlaka ve mutlaka o adımı atanı tepelemektir.

Şüphe yok ki arkadaşlar, millet birçok fedakârlık birçok kan bahasına, en nihayet elde ettiği umde hayatiyesine kimseyi tecavüz ettirmeyecektir. Bugünkü hükûmetin, meclisin, kanunların, Teşkilâtı Esasiyenin mahiyet ve hikmeti hep bundan ibarettir.

Sizlere bunun da fevkinde bir söz söyleyeyim. Farzı muhal eğer bunu temin edecek kanunlar olmasa, bunu temin edecek meclis olmasa, öyle menfi adım atanlar karşısında herkes çekilse ve ben kendi başıma yalnız kalsam, yine tepeler ve yine öldürürüm.

*Hürriyet, Milliyet, 26 Mart 1923
(Konya)*

Ezanın Türkçe okunmaya başlanmasından sonra Bursa'da vuku bulan olaylar üzerine Atatürk Bursa'ya gidiyor. Bursa Nutkundan bir kısım:

"Türk Genci, inkilâpların ve rejimin sahip ve bekçisidir. Bunların, lüzumuna, doğruluğuna herkesten çok inanmıştır; rejimi ve inkılapları benimsemiştir. Bunları zayıf düşürecek en küçük veya en büyük bir kıpırtı ve bir hareket duydu mu; bu memleketin polisi vardır, jandarması vardır, ordusu vardır, adliyesi vardır.... demeyecektir. Hemen müdahale edecektir. Elle, taşla, sopa ve silâhla... nesi varsa onunla, kendi eserini koruyacaktır."

"Polis gelecektir; asıl suçluları bırakıp, suçlu diye onu yakalayacaktır. Genç "Polis henüz inkilâp ve Cumhuriyetin polisi değildir" diye düşünecek, fakat asla yalvarmayacaktır. Mahkeme onu mahkûm edecektir. Yine düşünecek; "Demek adliyeyi de ıslah etmek, rejime göre düzenlemek lâzım!..."

Onu hapse atacaklar. Kanun yolundan itirazlarını yapmakla beraber; Bana, İsmet Paşaya, Meclise telgraflar yağdırıp haksız ve suçsuz olduğu için tahliyesine çalışılmasını, kayrılmasını istemeyecek... diyecek ki: "Ben inan ve kanaatimin icabını yaptım. Müdahale ve hareketimde haklıyım. Eğer buraya, haksız olarak gelmişsem, bu haksızlığı meydana getiren sebep ve âmilleri düzeltmek de benim vazifemdir!..."

İşte benim anladığım Türk genci ve Türk gençliği..."

Gülnihal Bozkurt Hemşire

"İslâm hukukunda miras erkeğin hakkıdır. Hattâ, baba öldüğünde, oğlu da ölmüşse ve hem kızından hem de oğlundan torunları varsa, yalnız oğlundan olan çocuklar mirasa hak kazanırlar.

İki senelik öğrencim diploma merasiminde kadın olduğum için elimi sık-mayı ret edince, diplomayı yere bıraktım."

Muh. Bozkurt Güvenç K.

"Lâikliğin din düşmanlığı olarak yanlış yere tanımlanmasının tarihsel bir sebebi vardır. Burjuva devrimi olan Büyük Fransız Devrimi esnasında burjuvaların iki düşmanı vardı: Aristokrasi ve Kilise. "*Laikos*" tabir edilen Kilisenin hesabına çalışan ama rahip sınıfından olmayan memur ve halka "*Tiers Etats*" (2), işçi ve köylülere, ihtilâl katıldıkları takdirde kendilerine Kilisenin mallarının dağıtılacağı vaat ediliyor ve devrim olunca da, bu vaat yerine getiriliyor ve Kilisenin malları yağmalanıyor. Dinsizlik etiketi oradan gelmektedir.

Lâiklik yalnız kadınları değil, köylüler gibi vatandaş sayılmayanlara da vatandaş statüsünü kazandırıyor.

İslâmi töreler lâikliğe karşı çıkabilir.

Cumhuriyet Ata'nın en büyük eseridir. Ata için Cumhuriyet amaç değil, bir süreçtir, sizler geliştireceksiniz.

Ata ezik Türk halkına kendine güven vermiştir. "*Türk, övün, çalış, güven*" sözünde Övünmeyi ön plana çıkarmasının nedeni budur. Türk Halkının başarıya ulaşabilmesi için, önce Türklüğü ile övünmesini öğrenmelidir.

Osmanlı Devleti Cumhuriyete kadar bir Ortaçağ devleti olarak var olmuştur. Yeni Çağ'a geçiş ancak Cumhuriyet ile mümkün olabilmiştir."

Panel, panelistlere Büyük Üstat En Muh. Tunç Timurkan K., Bir Ön. Bü. Üs. En Muh. Can Arpaç K., Ön. Bü. Üs. En Muh. Suha Aksoy K. ve Ön. Bü. Üs. En Muh. Cavit Yenicioğlu K. tarafından hatıra plaketlerinin verilmesi ile sona erdi. Kardeşler ve Hemşireler balonun kokteylinde buluştular.

(2) *Tiers Etats*: Burjuva ve askerlerden sonra bu üçüncü güce verilen ad.

L Â İ K L İ K

Tuncay KESİM

*"ÖNEMLİ OLAN SÖYLENENİN NE OLDUĞU
YA DA KİMİN VE NASIL SÖYLEDİĞİ DEĞİL
AMA SÖYLENENİN NASIL İŞİTİLDİĞİ VE
UYGULANDIĞIDIR"*

Buy HUNTER

İnsan, bilinçli ve toplumsal bir varlıktır. Tanrıbilimsel anlayışa göre insan, bütün inançlarda Tanrılarca yaratılmıştır. Milattan önce Terzi Hermes, "İnsanlar ölümlü Tanrılar, Tanrılar ölümsüz insanlardır" der. Bir diğer görüşe göre insan doğanın ürünüdür ve yaşambilimsel evrimin sonucudur. Nasıl ki, elma da elma ağacının değil, bütün bir doğanın ürünüdür.

Metafizik öğretilere göre türler Tanrı tarafından ve tek tek yaratılmışlardı, göğün en yüksek katında türlerin kusursuz asılları, yerde de bunların kusurlu kopyaları vardı, bunlar bugün oldukları biçimde yaratılmışlardı ve sonsuza değin de yaratıldıkları biçimde kalacaklardı.

Darwin kuramı, evrene altıbin yıllık bir özgeçmiş biçen, gökle yer arasındaki bütün varlıkların altı gün içinde yaratıldığını bildiren Kutsal Kitaplara bir yanıt oluşturuyordu. Yurdumuzda Darwin kuramını tanıtmaya çalışan Ahmet Mithat Efendi'nin yazılarına karşı o günün yönetimi, "Fî-mâbad Mithat Efendinin maymunlarına dair matbuatta zinhar nesne yazdırılmaması" buyruğunu veriyordu.

Her şeyden önce evrim, her zaman ilerleme değildi, çoğu zaman evrim gerilemede olmuştu, güçsüzlüğün, bağınazlığın da üstünlük sağladığı görülmüştü. Aslında evrim bir yaşama zorunluluğu idi.

Darwin kuramı, evrene altı bin yıllık bir özgeçmiş biçen, gökle yer arasındaki bütün varlıkların altı gün içinde yaratıldığını bildiren Kutsal Kitaplara bir yanıt oluşturuyordu, ne var ki, XIX'uncu yüzyılın bütün dincileri, Darwin'e büyük tepki gösteriyorlardı.

İsa'dan sonra II'nci asırda yaşamış olan dinbilimci Lactantius şu görüşlere yer veriyordu. "Tanrı, kötülükleri, dünyamızdan ya atmak istiyor da atamıyor, yaatabiliyor da atmak istemiyor, ya da neatabiliyor ne de atmak istiyor. Bu konuda başka bir durum olamaz. Atmak istiyor da atamıyorsa, bu güçsüzlüktür ki Tanrılığa yakışmaz. Atabiliyor da atmak istemiyorsa bu kötülüktür ki Tanrılığa yakışmaz. Neatabiliyor ne de atmak istemiyorsa bu hem güçsüzlük, hem kötülüktür ki, Tanrılığa hiç yakışmaz. Atabiliyor ve atmak istiyorsa -ki Tanrılığa yakı-

şan budur- acaba niçin atmıyor?" Bu soru, Ortaçağın dinci düşünürlerini bir hayli kıvrandırmıştır.

Düşünce evriminin bu kesitinde bir hümanizm, bir yeniden doğuş -Rönesans- akımı giderek ilerliyordu, değer ölçüsü insandı. Varoluşçulukla, bireysel düşünce, eşit ruh, eşit Tanrı, formülü getiriliyordu. Bütün bu düşünce sistemleri büyük anlamda insanı ele alıyor, insanın geliştirilmesini ve yetiştirilmesini amaçlıyordu. Toplum, bireylerden kurulu olmakla bireyin bir ürünüdür, görüşünü Erasmus, Macchiavelli ve Montaigne, savunuyordu.

Geniş bir kapıdan adım atıyoruz, kapının ardında göz kamaştıran bir aydınlık, bu kapı XVIII'nci yüzyılın karanlığını daha da belirginleştiriyor. Artık insan, kendi aklını kullanarak kendi anlamını kavramak üzeredir... Kant ilk parolayı kendi aklını kullanarak kendi anlamını kavramak üzeredir... Kant ilk parolayı veriyordu: "Aklını kullanmak gücünü göster." Kant'a göre insan, aklını kullanmayışı yüzünden düşmüş olduğu durumdan aklını kullanarak kurtulmuş, aydınlığın kapılarını aralamıştır. Artık, bütün değerler, din, devlet, toplum, eğitim ve diğer kavramlar hallaç pamuğu gibi yeniden atılacak, yeniden didiklenecektir.

Düşünce tarihinde, insanın kötülük içinde bulunmasının, bilgisizlikten geldiği savunulmuştur. Rousseau'ya göre "kötülük eşanlamda uygarlıktır, kötülüğü yok etmek için doğaya dönmek gerekir" çünkü insan doğal olarak iyidir. Tarihsel araştırmalar, iyilik-kötülük kavramlarının güçlü-gücsüz ikileminden doğduğunu göstermektedir. Güçlü'nün kötülükte bulunmak hakkı vardır. Gücsüz iyiler de bu güçlü kötülere katlanmak zorundadır. Köleliğin asırlarca süregelmesi bu düşünceden kaynaklanmıştır.

***-TANRI'NIN DEVLETİ ŞURADA BURADA
DEĞİL, SİZİN İÇİNİZDEDİR.-***

(LUKA, XXV.21)

Nasıl ki Atatürk gelmiş ve geçmiş zamanların en büyük devlet adamlarından birisidir. Atatürk yalnızca bir devlet adamı değil, aynı zamanda bir bilge, devrimci, olağanüstü bir lider ve başarılı bir komutandır. Çağımız Atatürk'ün kişiliğinde bir milletin yeniden doğuşuna tanık olmuştur.

Lâiklik kavramı, bir takım çağdaş ve modern tanımlarla yakından ilişkili, kimi zaman da eş anlamlıdır. Diğer bir anlatımla, Vicdan, Vicdan Özgürlüğü, Lâiklik, Din, Modern Devlet ve İnsan Hakları bir bütünü tamamlayan vazgeçilmez unsurlardır. Bu tanımların kısaca irdelenmesinde yarar görülmektedir.

***-HER NEREDE İKİ VEYA ÜÇ KİŞİ BENİM
ADIMA BİRARAYA GELMİŞSE, BEN ONLA-
RIN ARASINDAYIM***

(MATTİA, XVIII,20)

Vicdan sözlükte "kişiyi kendi davranışları hakkında bir yargıya varmaya iten duygu" biçiminde tanımlanmaktadır. Vicdanın diğer bir tanımı, "insanın

görgü ve bilgileri ile kendisini yargılama yetisi"dir. Birinci tanımda davranışlar, ikincisinde insanın kendisini yargılaması deyimi getirilmektedir. Davranışların yargılanması, insanın kendisini yargılamasından daha dar bir anlam taşıdığı için ikinci tanım daha doyurucu olsa gerekir.

Metafizik anlayışa göre, vicdan doğuştan vardır. Bir başka anlayışa göre de insanın içinde bulunduğu toplumsal koşullarda belirlenmiş görgü ve bilgilerin sonucudur. Rousseau'ya göre vicdan Tanrısal bir içgüdüdür. Voltaire'e göre de vicdan, bütün insanlarda ortaktır. Kimi görüşe göre ise vicdan, bir doğuş ya da Tanrı işi değil, bir bilinç işidir. İnsan olmak hakkının ilk sonucu Vicdan Özgürlüğüne sahip olmaktır.

Laik kavramının kökü "Laos"tur. Laos, halk demektir. Halka ait, halkın olan anlamında kullanılmaktadır. Amaç, din kavramı ile ilgisi bulunmadığını anlatmaktır. Halk devlet yaşamının canlı bir unsurudur. O halde halka ait, halkla ilgili olan bir kavramın bir diğer kavramla -örneğin din ile- bağlantısının kurulmaması gerekir. Devlet Laiktir demek, devlet halka aittir, dinin burada yeri yoktur demektir.

Devlet ve Din kavramları tarihsel gelişme içinde rekabet halinde olmuşlardır. İlk devlet biçiminde din, devleti kendi haline bırakmak istememiştir. Bağınazlık, dinin silahı olmuş, din yaşamla ilgili her şeyi düzenlemek amacını gütmüştür. Din, vicdanı egemenliği altına almaya çalışmış, mücadele çok çetin olmuş, çok kan dökülmüştür. Tarihsel gelişim içinde din giderek devlet içinde bir olgu durumuna gelmiş, bir baskı unsuru niteliğini yitirmiştir. Zamanla çağdaşlığın modern bir devlet anlayışı ile olanaklı olabileceği, ne varki devletin de bir baskı aracı olamayacağı görüşü benimsenmiştir.

O nedenle devlet, inananı da inanmayanı da koruyacaktır. Çünkü, vicdan özgürdür ve bir kişinin inanıp inanmaması ya da dilediğine inanması kendi iradesine bağlı bir durumdur. Devlet de vatandaşları arasında inançlarına göre bir ayırım yapamayacağına göre, kişinin vicdanının teminat bekçiliğini yapacaktır. O halde kişi, dinsel bir inanca sahip olsun veya olmasın vicdanına göre tercihini, etkiye ve baskıya uğramaksızın, dileği biçimde açığa vurabilecek ve bu nedenle de yargılanmayacaktır.

İnsan Hakları Evrensel Bildirisi zamanla etkisini göstermiş, din, devlet içinde yerine yerleşmeye, devlet de vicdan özgürlüğünün koruyucusu niteliğini kazanmaya başlamıştır. 1941 yılında Başkan Roosevelt, "dört özgürlük"ten söz ederek, başta inanç özgürlüğünü dile getiriyordu. Vicdan özgürlüğü, yalnızca devletin iç yaşamında değil, uluslararası barışın da bir ön koşulu olmuştu. Nitekim, Birleşmiş Milletler Bildirisi, savaşla erişilmesi istenen zaferin amaçları arasında "din özgürlüğünü koruma"yı öngörmekte idi.

Savaş sonrasında olaya daha kesin ve açık bir tanım getirilerek 1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nde şu hükme yer verilmiştir:

"Her kişinin fikir, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır, bu hak din veya inanç değiştirmek hakkını ve tek başına ya da topluca, kamu öğretimi veya özel öğretimle başkaları ile birlikte veya yalnız başına uygulamalarla ayin ve ibadetlerle dinini veya inancını açığa vurma özgürlüğünü gerektirir."

İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri (1950) Avrupa Sözleşmesi'nde de yukarıdaki ilke aynen onaylanmakta idi.

Artık vicdan özgürlüğü, insan hakkının gereği olmuştur. Nasıl ki, vicdan alemi düşünce alemi gibi idi ve inanç da öylesine özgürdü, düşünce nasıl özgürse dinsel inanç da öylesini özgürdü, düşünce nasıl özgürce yayılabiliyorsa, inancın da dolaşımı sağlanmalı idi.

**-BEN SİZİ NASIL SEVDİMSE- SİZ DE BİR-
BİRİNİZİ ÖYLECE SEVİNİZ. SADECE SİZİ SE-
VENLERİ SEVERSENİZ, NE MUKAFATINIZ
OLUR?-**

(MATTİ 7,44)

Bu olağanüstü çağdaş gelişmede uluslararası anlaşmaların etkisi ve değeri büyük olmuştur. Ancak, yine de bazı ulusal ortamlarda din, devlet üzerinde egemenlik kurmak denemelerine girmiştir. Bazı siyasetçilerin din adamları ile anlaşma kurmaları, modern zamanların en değerli kazançlarını tehlikeye sokmuştur.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonunca hazırlanan sözleşme tasarılarından birisinde, "dinsel hoşgörmezlik" e değinilmiş ve "din ile devletin ayrılığı dinsel hoşgörmezlik anlamını taşımaz" hükmüne yer verilmiştir. (Nisan, 1965)

Laiklik kavramı modern devlet anlayışı ile belirmiştir. Modern devlet düşüncesinden sonra yapılmış olmakla birlikte Osmanlı Devletin Kanun-u Esasisi devleti din devleti biçiminde örgütlemekte idi. Kanun-u Esaside devletin dini konusunda bir hüküm bulunmamakta, ancak dinin üstünlüğü öngörülmekte idi. 2'nci Meşrutiyette dinsel etkenler daha bir ağırlık kazanmış, "Ahkâm-ı Şer'iyeye"nin uygulanması, kanunların yapılmasında "fıkıh" kurallarına uyulması benimsenmiş, devletin dini olduğunu, din ve mezhep işlerinde eşitlik bulunmadığı, müslümanlara üstünlük tanınması gibi hükümler getirilmiştir.

1921 Anayasasında, dinin herhangi bir baskı kaynağı olamayacağı, vicdan özgürlüğüne göre bir yaşama biçiminin gelmesi, devlet yapısı içinde dinsel bir otoritenin olamayacağı, medeni rüştüne gelen kişinin kendi dinini, kendi vicdan inancına göre seçebileceği, hükümlerine yer verilmiştir.

Türk Devletinin "Cumhuriyet" olarak yeni bir devlet biçiminde kuruluşunda lâiklik düşüncesi temel teşkil etmiştir. Bununla birlikte, yurdumuzda da Cumhuriyet döneminde geriye dönme girişimleri görülmüştür.

**-DENEYİM YOKSULLUĞU MU? BUNDAN
İNSANLARIN YENİ BİR DENEYİMİN ÖZLE-
MİNİ DUYDUKLARI ANLAŞILMASIN. HAYIR.
İNSANLARIN ÖZLEDİKLERİ DENEYİMLER-
DEN KURTULMAKTIR**

W. BENJAMIN

Atatürk 1923 yılında Adana'da yaptığı konuşmada Lâiklik konusunda şu üç özelliğe dikkat çekmekte idi;

- 1- Dinin siyasete karışmasına hiç bir surette göz yummamak gerekir.
- 2- Din, dinden başka hiç bir şeyle uğraşamaz.
- 3- Dinin dinden gayrı bir işe karışmasını önlemek devletin ödevidir.

Lâiklik kavramının belirgin özelliklerini şu şekilde özetlemek mümkündür:

1- Lâiklik, vicdan özgürlüğünün bir güvencesidir. Lâik olan devlet inançlar önünde tarafsız olduğu için böyle bir ortamda toplumu oluşturan bireylerin vicdan özgürlüğünden yararlanmaları o nisbette artmış olacaktır.

2- Lâiklik devletin herhangi dinsel bir tercih yapmasına engel olduğu için inançlar arasında eşitlik sağlanmış, hangi inanişe sahip olursa olsun kişilerin yasalar önünde eşitliği amacı da gerçekleştirilmiş olacaktır.

3- Lâiklik kavramı ile devletin kamusal işlemleri daha akılcı ve objektif değerlendirmelere konu olacak, bu işlemler dinsel ölçümlemelere bağlanmayacaktır.

4- Toplumu oluşturan bireylerin yaşantılarındaki her davranışın din faktörüne bağlanması sona erecek, gerçek bir özgürlük alanında kadercilikten akılcılığa daha kolaylıkla geçilmesi sağlanabilecektir.

5- Lâiklik ilkesi ile vatandaş, devletin otoritesi dışında bir otoritenin etki ve egemenliğine girmeyecektir.

6- Lâiklik ilkesi ile dinsel baskı ve bağnazlık önlenilecek, devlet yaşamına yansıyan dinsel sorunların dahi devlet iradesi ile düzenlenmesi sağlanabilecektir.

7- Dinin siyasi iktidarlar üzerindeki etki ve baskıları sona erecek, tarihte devletlerin dahi sona ermesine yol açabilen bu sakınca devletin üstünlüğü ilkesi ile ortadan kaldırılabilir.

8- Egemenliğin hükümdarda, kralda ya da dinde olmadığı, millette olduğu ilkesi gerçekleştirilmiş olacaktır.

9- Lâiklik ilkesi ile din kendisiyle başbaşa kalacak, daha etkinlik ve ilerleme olanağına kavuşmuş olacaktır.

Lâiklik yurdumuzun temel sorunlarında birisidir. Ne var ki, lâiklik diğer toplumsal sorunlardan tek başına koparılıp alınabilen başlıbaşına bir sorun da değildir. Lâiklik, toplumun yapısı ve sınıflar arası ilişkiler ve farklılıklarla da ilgilidir. Bir görüşe göre lâiklik, din ve devlet ayrımının ötesinde rasyonel düşünebilme olanağının sağlanabilmesidir. Ülkemizdeki gelişmelere göz attığımız zaman, lâik bir toplum yaratma yolunda girilen uğraşlardan bu yana 75 yıla yakın bir süre geçtiği halde, sorun bütün ağırlığı ile ortadadır. Önemli olan, lâik düşünme, konuşma ve davranabilme koşullarının sağlanıp sağlanmadığının saptanmasıdır. Eğitimden büyük ölçülerde yoksun ve dinsel tepkilere dayalı bir toplumun, içinde bulunduğu durumu din açısından değerlendirmesi doğaldır. Sosyal güvensizliğin de dinsel tepkiler biçiminde kendini gösterdiği bir gerçektir. Bu durumda bu tepki ve davranışları gericilikle suçlamak da olanaklıdır. O halde, lâik düşünme, konuşma ve davranabilme koşulları hazırlanmamışsa, o toplumun lâik olmasını beklemek kuramsal bir görüş olmaktan ileri gidemez.

Anayasada yer alan hükümlere göre bir toplumun gerçek anlamda lâikliğinden söz edilemez. Her toplumun kendisine özgü bir yapısı ve özelliği vardır. Sosyal yapıyı önemsememek yanlış ve yorumları beraberinde getirebilecektir. Gericilik kavramını halkı suçlayıcı bir anlamda ele almamak gerekmektedir. Sosyoekonomik gelişmelerin getirdiği lâikliği geleneklerine bağlı bir topluma kısa sürede kabul ettirmek olanaksızdır. Lâiklik ve çağdaşlık, batıda belirli bir toplum yapısına varmakla ortaya çıkmışken, bizde lâiklik ve batılılaşmanın kabulünün toplumsal yapı değişimini doğuracağı varsayılmıştır.

Düşüncenin evrimi, modern ve çağdaş kavramları da beraberinde getirmiştir. Yaratılmışların en onurlusu olan "insan" yüzyıllar boyunca aşağılanmış ve göstermelik bir kaç özgürlükle yetinmesi istenmiştir. Modern ve lâik devlet anlayışına, temel hak ve özgürlüklere insanlar çok uzun ve kanlı çatışmalar sonucunda ulaşabilmişlerdir. Kimi toplumlarda modern ve çağdaşlık olgusu, belirli bir insan ve toplum yapısına zaman içinde ulaşmakla ortaya çıkmış, kimi toplumlarda "sonuç" olan kimi toplumlarda "sebebi" durumunda kalmıştır. Habeas Corpus'la başlayan Magna Charta Libertatum'la devam eden evrim içinde ulaşılan kavramları kimi toplumlar kendi yapılarına uyarlamak durumunda kalmışlardır. Ne var ki, bir takım dogmaların egemen olduğu toplumlarda bu kavramlar yeterince özümselememiş ve bu aşılardan doyurucu sonuçlar elde edilememiştir.

"Toplumun geleneklerine aykırı olan bir takım şeyleri devrim adı altında kendisine kabul ettirmeye çalışırsanız bu iş tutmaz" görüşüne de katılmak olanaksızdır. Gerçekten, bir toplum ya bir takım olayları yaşayarak, büyük mücadeleler vererek, bir kavrama belli gelişim sürecinde ulaşacak ya da başka toplumların kan dökerek ve büyük mücadelelerle ulaştığı bu çağdaş kavramları kabul edecektir. Kabul için henüz ortam hazır değilse, ya hal ve gidiş doğal akışına bırakılacak ya da ATATÜRK'ün yaptığı biçimde bu, devrimlerle gerçekleştirilecektir.

Geçmişten günümüze bir çok öğretiler, insanlar arasında pay alma uğraşı içinde olmuşlardır. Bu öğretiler, genelde diğer görüş ve öğretilere soğuk bakmışlar, karşıt görüş ve öğretileri inkâr ve reddetmişlerdir. Çünkü, bir kuruluşun, diğer öğretileri kabul etmesi, genelde kendi varlığının inkarı anlamını taşıyacaktır. Kendisinden başka bir seçenek tanımayan bir görüş ve öğretinin "dogma" olduğunda kuşku yoktur. Ne var ki, Masonluğun hiç bir karşıt görüşü red ve inkâr etmediği bir gerçektir. Çünkü Masonluk bu tür dogmalara karşı çetin bir uğraş verilmesini bize temrin etmektedir.

Bir takım koşullanmalar ve olup bittilerden çok, insan aklı, bilgi, beceri ve ihtiyarı ile önüne konulanlardan dilediğini özgürce seçebilmelidir. Eğer, insan "Yaratılmışların En Onurlusu" ise, iyiyi kötünden ayırdedebiliyorsa, bu seçim onun hakkıdır. İnsan, önüne konulanları baskı ile kabule zorlanmamalı, kabul etmediğinde de aşığalanmamalıdır. İnsanın önüne de insan onur ve erdemine uygun şeyler konulabilmeli, birkaç göstermelik şeyle yetinmesi beklenmemelidir. Masonluk akla bilgiye ve özgür düşünceye önem vermekte, her türlü baskı ve zorbalığın karşısında bulunmaktadır.

Bir grubun (derneğin) karakteristik özelliklerinden birisi, üyelerinin o gruba (veya derneğe) bağlı olmanın değerini daha iyi anlaması, diğer bir deyimle "Mensup Olma Duygusu"dur. Bu duygu, daha çok kişinin bir kavrama gelişmeye ya da davranışa yabancılık duyması durumunda sözkonusudur. Haksızlıkların ve satışmaların gerçeği yansıtmadığı görüşünde olan her üyenin bu haksızlık ve satışmalara karşı çıkması bir anlamda mensup olma duygusunun açık bir kanıtıdır. Grup (veya dernek) adına veya grup (veya dernek) olarak yola çıkışta bir takım usul, yöntem ve gelenekler vardır. Grup (dernek) üyesi olmanın bir takım görev, yetki ve sorumlulukları da beraberinde getireceği kuşkusuzdur. Grubun (derneğin), üyelerin sorumluluk duygusunu güçlendirmesi daha doğrusu özendirilmesi ve grup moralini sağlaması gerekmektedir. General Pershing'in deyiimi ile bu duygu, "Her askerin kendisini, dünyanın en iyi ordusunun, en iyi birliğinin, en iyi askeri olduğunu düşündüğü durum"dur.

XX'nci yüzyıl iki büyük savaşa tanık olmuştur. Ne var ki, çağımızda insan kimi zaman hataların bir hiçten doğduğunun, ancak hataların bir hiç olmadığına da tam bilincinde değildir. Hatayı bir kişi, ya da bir grup yapmış, ne var ki faturasını bir toplum ödemiştir. O halde sorun nerededir? kendi hataları ile toplumu sürükleyen insan mı, yoksa bu hataların peşinden bilinçsizce doludizgin giden tepkisiz, bir toplum mu? İnsan ilk günden bugüne değin kazandığından daha çok şey kaybetmiştir. Ancak, bu kayıplardan kazanan yine insanlık olmuştur. Dramatik tiyatro anlayışında olduğu gibi günümüzde insan, Berthold BRECHT'in deyiimiyle "aklını şapkasıyla birlikte vestiyerde bırakmakta" olaylara ve olumsuz gelişmelere sessiz, duyarsız ve ilgisiz kalmakta, bir orkestra örneğin uyumlu ve çok sesli bir katılımdan uzak bir görünüm sergilemektedir.

BİZ OPERATİF MİYİZ, SPEKÜLATİF Mİ?

Semih S. TEZCAN

1. GEÇİŞ TEORİSİ

Bugünkü Masonluk'un doğuşu için iki ayrı teori vardır. Birincisi "*Geçiş Teorisi*" (*Transition Theory*) (1) denilen ve gerçek duvarcılardan duvarı olmayanlara geçişi kabul eden bir teoridir. Bu teoriye göre İngiltere'de kökleri Ortaçağ'da derebeylik zamanına kadar inen ve operatif olarak çalışıp, gerçekte binalar inşa eden "*Hür Duvarcılar*" (*Free Masons*) meslek teşekkülü, zaman içinde itibârını kaybetmiştir. Yeniden itibâr kazanmak ve bu arada geleneklerini sürdürebilmek amacı ile yaklaşık 1650-1675 yılları aralarında duvarcı olmayan, fakat toplum içinde itibârlı kişileri "*Kabul Edilmiş Hür Duvarcılar*" (*Accepted Free Masons*) adı altında Üye kaydetmişler ve böylece, Spekülatif Masonluk'u başlatmışlardır. Bu teori Masonik Öğreti'nin orijininden çok, İngiltere'de Masonik Toplantılar'ın orijini için geçerli sayılmaktadır.

2. ANTİK ÇAĞ (MANASTIR) TEORİSİ

İkinci teori ise, "*Antik Çağ Teorisi*" (*Ancient Masonary veya Manastır Teorisi*) (2), (3) denilen ve Masonluk'un gerçekte Mısırdaki Antik Çağlar'da M.Ö. 20.000-5000 yılları arasındaki tek Tanrı inancı döneminde ve özellikle Piramitlere'deki özel odalarda gerçekleştirildiği anlaşılan Osiris Rahip Adayları'nın 8 Dereceli İnisiyasyon Törenleri ile Hermes Öğretisi adı altında başlatılmış olduğunu kabul eden bir teoridir. Antik Çağ Teorisi'ne göre, sevgisini, insanın olgunlaşmasını, topluma yararlı olmasını, adaletli, yardımsever ve şefkâtlı kişiliklerin kardeşlik havası içinde yetişmesini esas alan esoterik Hermetik Öğretiler, Hz. Musa (M.Ö. 1250) ile dışa açılmış, Kabbalacılar'la (M.Ö. 850) sürdürülmüş, Antik Yunan'da Orfe (M.Ö. 770), Pisagor (M.Ö. 570) ve Eflâtun ile (M.Ö. 348) Batı Anadolu'da, Ege'de ve İtalya'da birer enstitü ve okul haline getirilmiştir.

3. MASONİK ÖĞRETİNİN YAYILMASI

Hermetik Öğreti Kuzey Mısır'da Yeni Eflâtunculuk adı altında Mutasavvıflık olarak asırlar boyu (M.Ö. 385 - M.S. 656) sürdürülmüş, İran'da Zoroaster (M.Ö. 628), Hindistan'da Budha (M.Ö. 557) Öğretileri ile esoterik karakterde devam ettirilmiştir. İslâmiyet'in doğuşu ile, Yeni Eflâtunculuk (*Tasavvuf*) son bulmuş (Hz. Ömer M.S. 650), ancak Hermetik Öğretiler ve Pisagorculuk İskenderiye'de İslâmın bir kolu olan İsmaililer (M.S. 874 - 1256) ve Fatımiler (M.S. 909 - 1180) tarafından Fütüvvet Teşkilâtı olarak sürdürülmüş, benzeri teşkilâtlar ise Bağdat'ta Umeralar, Basra'da Karmatiler (M.S. 874 - 970) ve Bektâşilik'in kurucusu Hallac-ı Mansur (M.S. 850 - 922) tarafından sürdürülmüş ve Hasan Sabbah'ın (M.S. 1090 - 1124) Fedayîin'leri, Ahmet Yesevi (M.S. 1166 - 1210), Ahî Evren (M.S. 1171 - 1261) ve Hacı Bektâşi Veli (M.S. 1210 - 1276) ile Anadolu'ya taşınmıştır.

Antik Mısır'da ruhban sınıfında, Antik Yunan'da bilge kişilerde, Fatımiler ve Anadolu Sufileri'nde ise, hem bilge kişiler hem de çeşitli meslek erbabı arasında yerleşmişti "*Masonik*" Öğretiler. Bu tarihe kadar Masonluk'un duvarcılık teşkilâtı ile hiç bir bağı yoktu. Masonluk bir insanlık ve olgunlaşma öğretisi olarak devam ediyordu.

Haçlı Seferleri (M.S. 1095 - 1272) sırasında Templier ve Hospitalier Şövalyeleri ve özellikle Hugs de Payans liderliğindeki dokuz Şövalye, Kudüs'te Tekris olarak Ortadoğu'da asırlardır sürdürülegelen bu Pisagorculuk ve Fütüvve Öğretileri'ni, önce Fransa'ya ve oradan da kıt'a Avrupa'sına taşıdılar. Ancak, Büyük Üstad Şövalye Kardeş Jacques De Molay (M.S. 1314) ve arkadaşlarının Kral Güzel Phillippe ve Papa 5'inci Clement'in müşterek kararları ile yakılmasından sonra, Masonluk İskoçya'ya taşındı.

4. SPEKÜLATİF MASON KAVRAMININ DOĞUŞU

Antik Çağlar'dan beri süregelen "*Masonik*" Öğretiler, önceleri Ortaçağ derebeylerinin daha sonra Papalık'ın ve Fransa Krallığı'nın hüsnına uğrayınca, bu öğretilerin devam ettirilebileceği bir yer arandı. Ortaçağ döneminde meslek teşekkülleri arasında ve daha ziyâde ruhban sınıfı tarafından manastırlarda yaşatılıyordu. Fakat, bu yeterli değildi. Özellikle inşaat ve mimarlık sanatının gittikçe gerilemeye yüz tuttuğu 17'nci Yüzyıl'da öğretileri topluma mâl etmek gerekiyordu. İşte duvarcıların meslek kuruluşları bu dönemde devreye girdi ve "*Kabul Edilmiş*" (*Accepted*) Mason adı ile "Spekülatif" Masonluk başlatılmış oldu. Bedenî çalışmalar, fikrî çalışmalara dönüştürüldü.

Anderson Masonik Anayasası'nın 1723'de yayınlanmasından çok evvel, İskoçya ve İngiltere'de Localar kurulma (1140'ta *Saint Winning Locast*, 1583'te *Büyük Loca No.1 ve 1598'te* "*Scottish Locaları*"), bültenler neşredilmiş (1390 *Regius el yazması*) ve Tekrisler (*Elias Ashmole için 1646'da Masonik Tekris*, 1660'da *Hermetik tekris*) yapılmıştır.

5. OPERATİF Mİ, SPEKÜLATİF Mİ?

Görülüyor ki, Spekülatif Masonluk'un 1675'lerde İngiltere'de ortaya atılmasından çok evvel, gerçek Masonik Öğretiler, hür duvarcı teşkilâtlarının tamamen dışında, Şövalyeler, ruhban sınıfı ve meslek teşekkülleri tarafından tarihsel akışı içinde bütün yönleri ile devam ediyordu. Onun için, hür duvarcı meslek kuruluşlarının zaman içinde itibarlarını yitirip, yerlerini spekülatif duvarcılar adı altında "*Hür ve Kabul Edilmiş*" Masonlar'a terk etmelerini ve bu hususun da 1723 yılında bir Anayasa'ya bağlanmış olmasını, gerçek Masonluk'un orjini olarak kesip atmak mümkün değildir.

Her ne kadar, gerçek duvar örmediğimiz için bize Spekülatif Mason "*Spekülatif Duvarcı*" deniyorsa da, tarihsel gelişim içinde bizim duvar örmediğimiz ve daima operatif olarak, bazen ruhban sınıfında, bazen bilge kişiler, bazen de meslek erbabı olarak fiilen kendimizi ve başkalarını yetiştirmek, eğitmek için geceli gündüzlü çalıştığımız görülmektedir. Yani Masonluk'ta spekülatiflik değil, aktif bir operatiflik söz konusudur.

6. OPERATİF OLABİLMEK

Sadece kendimizi yetiştirmek ve mükemmel insanı aramak Masonluk'ta asla yeterli bir amaç değildir. Küre de mükemmeldir ama, küresel taşlar ile bir duvar örmek mümkün değildir⁽⁴⁾. Toplum içinde bir eser yaratabilmek, insanlık ideali-ne hizmet verebilmek için, operatif olmak ve birbirleri ile uyumlu küp taşlar kullanmak lâzımdır.

Masonluk'ta bilgili, tecrübeli ve başarılı olmak ve başkalarını da bu bilgi ve tecrübelerden yararlandırmak esastır. Çünkü, Mason olmayanlar da dahil, tüm insanlar için bir insanlık mâbedi ancak böyle kurulur. İşte Operatif Mason başkalarını eğiten, hem öğrenen, hem de öğreten kişidir. Çoban da saf, temiz ve doğru sözlüdür. Mükemmeldir ama, başkalarını eğitemez. Dolayısı ile çoban ancak Spekülatif bir Mason olabilir.

Masonluk, Localar'da alınan derslerin ve öğretilerin günlük hayata geçirilmesini şart koşar. Çünkü, Masonluk merakların giderildiği bir gözetleme ve seyir terası değildir. Tam tersine Masonluk, başkalarının bizi gözetleyip seyrettiği bir hareket ve operasyon sahasıdır. Mason az konuşur, çok işitir ve en önemlisi güzel davranır. Mason tüm insanları tanımak ve onlara yardımcı olmak için çok çaba sarfeden eylemcidir.

2000'li yıllar Masonluk'a ne getirecek diye soracak yerde, Masonluk'un 21'inci Yüzyıl'a çok şey vermesi için operatif olarak çalışmalıyız. Masonlar, insan haklarını değil, insanın görev ve sorumluluklarını öğretir. Çünkü, o zaman insan haklarını aramaya gerek kalmaz.

Bilgiyi yaymak, sorunlara çözüm getirmek ve yeni fikirler üretmek yolu ile toplumun ahlâki ve entellektüel seviyesini yükseltmek ve böylece genelde insan ırkının âhenkli, düzenli ve mutlu bir yaşama kavuşmasını sağlamak Operatif Masonluk'un görevleri arasındadır. İşte Çırac Mason böyle kutsal bir görevin ıraklığına talip olmuştur. Yoksa, Mason Derneği'ne yeni bir Üye eklenmesi ve belirli bir yıllık aidatın ödenmesi için değil! Çırac Mason bu konularda etkinlikte bulunmayacağı endişesi ile sakın pasif ve spekülatif bir tutum içine girmemelidir. Bunu aktif hale getirebilmek için bir Mason'un günlük hayatındaki davranışlarını adaletli, merhametli, şefkâtlı, itidalli, sağduyulu, cesaretli ve metanetli olarak düzenlemesi yeterli. Toplumda çok önemli hadiseler, günlük hayatımızın satır aralarında yer alır. Eski hür duvarcı ustalarının yarattıkları muhteşem binalar gibi, Spekülatif Masonlar da, günlük yaşamlarında "Operatif" olarak davranmalı ve Masonik ülkü ve prensipleri günlük yaşantımızda uygulamaya koymalıdır.

7. REFERANSLAR

1. Batham, C.N., "The Origin of Freemasonry-A New Theory", Transactions of Quatuor Coronati Lodge, February 18, 1993.
2. Dyer, Colin, "Some Thoughts on the Origins of Speculative Masonry", Transactions of Quatuor Coronati Lodge, September 9, 1982.
3. Tezcan, S.S., "Antik Çağdan Günümüze Masonluğun Orjini", Yüksek Öğrenim Eğitim ve Araştırma Vakfı Yayınları, İstanbul, Mart 1997.
4. Tezcan, S.S., "Burhanettin Semi'den Inciler", Tesviye Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 29, Haziran 1997.

ESKİ MASON DERGİLERİNDEN

Suha UMUR

Geçen sayılarımızda, 1931 - 1935 senelerinde yayınlanan BÜYÜK ŞARK Dergisinde, Mason Dünyası Şuunu adı altında yurt içinden ve yurt dışından haberlere de yer verilmişti. Bu sayıda da bu haberlere devam ediyoruz.

Sayı 16-Eylül- 1. Teşrin (Ekim) 1934

• Kadıköy vadisinde çalışan Cumhuriyet Yıldızı Muhterem Locası, Türk Yükseltme Cemiyeti namına inşa ettireceği lokalinin temel atma merasimini Büyük Locamızın 25'inci yıldönümüne tesadüf eden olan 1 Ağustos 1934'te yapmıştır. Kardeşlerimizin bu güzel emellerinin tahakkukunu temin için Localarımızca her türlü yardımın esirgenmiyeceğinden emin olarak kendilerine muvaffakiyet temenni ederiz.

• Pariste çalışan Thebah Muhterem Locasının tertip etmiş olduğu bir Akdeniz seyahati vesilesi ile birçok Fransız Kardeşimiz 16 Ağustos 1934'te İstanbul'a gelmişler ve ertesi günü akşamı lokalimizde kabul ve bir ziyafetle izaz edilmişlerdir. Thebah'in Üstadı Muhterimi Dr. Legren Kardeşin riyaset ettiği bu kafilé refakatinde refika ve hemşirelerinden de birçokları bulunmakta idi. Fransa Granloj ve Grandoryanına mensup Kardeşlerle çok faydalı temas hasbîhallerine vesile olan bu ziyafet, büyük bir neş'e içinde gece yarısına kadar sürmüştür.

• Büyük Locamızın 25'inci yıl bayramında Yunan Büyük Locasını temsil etmek üzere uçakla İstanbul'a gelen Atina Mühendis Mektebi Profesörlerinden Alex, Fotiades Kardeşe Büyük Üstad tarafından Park Otelinde bir ziyafet verilmiştir. Servet Yesari, M. Raşit (Erer) ve Mehmet Ali Haşmet (Kırca) Kardeşlerin de davetli oldukları bu akşam yemeğinde iki Büyük Locayı ilgilendiren meseleler görülmüştür.

• İstanbul Yıldız Sarayında toplanan Parlamentolar Kongresinde murahhas sıfatile hazır bulunan Fransa Âyan ve Milletvekillerinden muhterem Mason Kardeşler lokalimizi ziyaret etmişlerdir. Önceki Büyük Üstadlarımızdan Edip Servet, Servet Yesari, Büyük Üstad Muhittin Osman (Omay) ve muavin Mehmet Ali Haşmet (Kırca) Kardeşler tarafından kaşılana bu Kardeşlerimiz şerefine pek Muhterem E. Servet Kardeş tarafından 30 Eylül 1934 Pazar günü Perapalasta bir öğle yemeği verilmiş ve samimî hasbîhallerde bulunulmuştur.

• 25 senedenberi İstanbul vadisinde çalışan Fransa Grandoryanına merbut Rönesans Muhterem Locasının, Büyük Locamızla Grandoryan arasında yapılan mukavele mucibine 1937 senesinin birinci günü Büyük Locamıza katılması ka-

rarlaştırılmış iken, Rönesans Kardeşlerin bu vadeyi beklemiyerek biran evvel katılmayı istemişler ve Grandoryan da, iki obediyan arasında yerleşmiş olan kardeşlik ve dostluğu takviye edecek olan bu hareketi tasvip, bu katılmayı kabul eylemişlerdir. Bu hususta büyük himmet ve gayretleri sebbeden Rönesansın eski ve yeni Üstadı Muhteremleri Louat ve Mossé Kardeşlere, camiasına karşı gösterdikleri bağlılık ve güvenden dolayı teşekkürler ederiz.

İltihak merasiminin 1 Ocak 1935'de icra edileceği haber alınmıştır.

• Memuriyetinin Ankara'ya nakli dolayısıyla Büyük Hatiplikten istifa eden Cevat Nizami Kardeşin yerine 10 Ekim 1934 tarihli Umumî Heyet toplantısında Cevdet Hamdi Kardeş seçilmiştir. Kardeşimizi candan tebrik ederiz.

• Bu sene Eylülün 6-10 arasında Lüksemburg'da toplanan A.M.I.'nin 1934 konvanına Büyük Locamızı temsilen katılmış olan Büyük Üstad Muhittin Osman (Omay) ve M. Raşit (Erer) Kardeşler avdet etmişler ve raporlarını Daimî Büyük Heyete vermişlerdir. Bu rapar gelecek sayımıza konacaktır.

HAYATIMIZI YÖNLENDİREN YASALAR

MURPHY YASALARI

- *Eğer birkaç şeyin ters gitme olasılığı varsa, en fazla zarar verebilecek olan ters gidecektir.*
- *Ne zaman bir şey yapmaya kalksanız, başka bir şeylerin daha önce yapılmış olması gerektiğini görürsünüz.*
- *Her çözüm yeni sorunlar doğurur.*
- *Bir şey değeriyle doğru orantılı olarak zarara uğrar.*

HOWE YASASI

- *Herkesin işlemeyen bir plânı vardır.*

HOARE YASASI

- *Her büyük sorunda, ortaya çıkmaya çalışan küçük bir sorun vardır.*

CHISHOLM YASASI

- *Öneriler önerenlerce anlaşılır, başkalarınca yargılanır.*

SCHOTT YASASI

- *Eğer bir yanlış görülüp düzeltilmişse, herkes düzeltilmemiş halinin daha doğru olduğunu söyler.*

ŞÖVALYELİK ve ŞÖVALYE TARİKATLARI

(TAMPLİYE, HOSPİTALYE VE TÖTONYA ŞÖVALYELERİ)

Celil LAYİKTEZ

Etimolojik olarak Şövalye, Latince caballus = at kelimesinden türemiştir ve süvari anlamına gelir.

Normanlar, süvarilerin Avrupa'da ilk defa kullandıkları üzengilerin sağladığı üstünlükle 1066 Hastings savaşında galip gelerek İngiltere'yi istilâ ettiler. Süvarilerin savaş meydanında sağladıkları üstünlük belliydi, hattâ Haçlı Seferlerinde koltuk altlarında tuttukları mızraklarıyla, kendileri ve atları zırhlı şövalyeler modern savaş tanklarına benzetilmiştir. Ancak, atı ve zırhıyla bir süvariye beslemenin maliyeti piyadenin maliyetine göre çok yüksek olduğundan, savaş alanında bir süvari serf veya paralı askerlerden oluşan bir grup piyadeye kumanda ederdi. Süvariler özgür kişilerin arasından seçiliyorlardı, başarılar onlara asalet ünvanlarını kazanma yolunu açıyordu. Zaman içinde anlamı değişen -şövalye sözcüğü asil zırhlı süvari anlamına gelmeye başlamıştı.

Herhangi bir kişi şövalye olamazdı. Germen askerî âdetleri ile Hristiyanlığın etkileşmesi Batı Avrupa'da Şövalyeliğe kabul merasiminin kaynağı oldu.

Şövalyeler arasında karşı takımlar olarak tertip edilen turnuvalar 1066'da ölen Geoffroy de Preuilly tarafından başlatılmış ve kısa zamanda Fransa'da büyük rağbet görmüştü. Turnuva ile gerçek savaş arasındaki fark, turnuvada rakibin esir edilmeye çalışılmasıydı; gene de normal silâhlar kullanıldığından sık sık kazalar oluyordu. Esir düşen şövalye ve yardımcıları atlarını ve zırhlarını kaybediyor, çok kere de fidye ödemeye mecbur kalıyorlardı.

14. yüzyılda turnuvalara kurallar hâkim olmaya başladı: bazı darbeler yasaklanmıştı, mızrak uçları yalnızca darbe etkisi yapabilecek şekilde küt olacaktı. Zırh tasarımındaki gelişmeler sayesinde de kazalar azalmıştı. Artık yalnızca iki şövalye karşı karşıya geliyordu.

Şövalyelerin kadınlarla romantik ilişkileri masal ve şarkılara konu oluyordu. Bu turnuvalar dönemin en önemli sosyal olaylarıydı. Gelişen Şövalyelik etik ve namus kavramları, Endülüs Araplarıyla olan etkileşmeden kaynaklanmıştı.

Haçlı Seferlerinin başlamasıyla, rahip şövalyelerle ortaya çıkan askerî tarikatlar manastırların organize hayatı ile mistisizmini, 12. yüzyılın en aşırı militarist ruhuna katarak Orta Doğuya taşıdılar. Yeminleriyle Tanrıya adanan bu şövalyelerin, Hristiyan olmayanları öldürerek uhrevî amaçlarına ulaşmaya çalışmaları 12. yüzyıl mantığına ters düşmüyordu. Savaşma becerilerini terk etmeden

manastır hayatını sürdürmek isteyen asillere bu askerî tarikatlar cazip geliyordu. Psikologlara göre, askerî disiplinle manastır disiplini arasında bir paralel vardır ve bu rahip şövalyeleri tasvir için "Hz. İsa'nın askerleri" tanımı kullanılıyordu. Haçlılarla Filistin, Suriye ve Antakya'ya yerleşen askerî tarikatlar kısa zamanda yerli ahaliden eli silâh tutanları Hristiyanlığa zorladılar ve onları "türkopol" adıyla piyade güçlerine kattılar.

TAMPLİYE ŞÖVALYELERİ

Tampliye ve Hospitalye Şövalyeleri gibi ilk Haçlı tarikatları Haçlı ve hacılara yardım amacıyla kurulmuş olmakla beraber, kısa zamanda güçlü paramiliter teşkilâtlara dönüştüler.

Sonradan Tampliye Şövalyesi adını alacak "Kudüs Mâbedi Yoksul Kardeşleri Tarikatı" Kudüs yolunda hacılara yardım amacıyla, bir kaç Fransız şövalyesi tarafından c.1120 yılında kuruldu. Tarikat 14 Kasım 1128 Troyes Konsilinden kuruluş beratını aldı. St. Bernard bu şövalyelere kendilerini savaşa adayan bir dinsel tarikat kisvesini verdi. Şövalyeler yoksulluk, bekâret ve itaat yemini ediyorlardı. Tarikatın teşkilâatlanmasında üç ayrı katman vardı: aristokrat askerler, rahipler ve lâik yardımcıları uşaklar.

Tampliyeler, Haçlılara askerî korumaya ek olarak bankacılık ve hancılık hizmetlerini sunuyorlardı. Batı Avrupa'da Tampliye Şövalyelerine yatırılan bir para, güvenli bir şekilde ve çok kısa zamanda Orta Doğuya varıyor ve imza sahibine teslim ediliyordu. Avrupa'ya gidip gelen şövalyeler, Tampliye Mâbetlerinin misafirhanelerinde problemsiz kalabiliyorlardı.

Tampliye Şövalyeleri Tarikatının en büyük rakibi "Kudüs'lü St. Jean Şövalyeleri Tarikatı" idi. 1040'da "Hospitalye Şövalyeleri" (1) adıyla hacıları tedavi etmek üzere kurulan bu tarikat, 1118'de isim değiştirerek asker/rahip olduklarını vurgulayan bu yeni ismi almıştı. Hospitalye Şövalyeleri, kısa zamanda Kudüs Krallığında prestij ve nüfuz için Tampliye Şövalyeleri ile rekabet eden bir askerî tarikata dönüştüler. Bu iki tarikatın çekişmesi Hristiyan Kudüs Krallığının zayıf düşerek varlığını yitirmesinin başlıca nedenlerindendir.

Kudüs'ün 1187'de tekrar İslâmî güçlerin eline geçmesinden sonra amaçsız kalan Tampliye Şövalyeleri kendilerini dünyevî nimetlerin arayışına terk ettiler. Aracı, amaca dönüştürerek, yalnızca sonsuz mal varlıklarını yönetmekten başka işleri kalmamıştı. 12. ve 13. yüzyılların hızlı ekonomik büyümesi esnasında, sermayenin toplanması ve transferi tekniklerinde uzmanlaşan Tampliyeler, müşterileri arasında Papa ve Fransa Kralının da bulunduğu, Avrupa'nın en güçlü finans kuruluşu durumuna geldiler.

(1) Hospitalye: (Hospitalier) Hastane (Hospital) ve Misafirhane (Hotel) kelimelerinin Latince karşılıkları tek kelime olarak "hospitale"dir. Kök "hospes"tir ve hem ev sahibi hem de konuk anlamına gelir. Ortaçağda yoksulların, hastaların ve seyyahların müştereken barındıkları mekân "hospitale" idi.

Tampliye Şövalyeleri artık İslâm Güçlerine karşı çarpışmak yerine sermayelerini daha da artırmanın peşinde olarak merkezlerini Paris'e taşıdılar. Tampliye-lere karşı halkın baştaki sevgi ve hayranlığı kısa zamanda şüphe ve kıskançlığa dönüştü. Ancak Tarikatın başkanı bu durumu umursamıyor ve Tampliyeleer bankacılık faaliyetlerini Tanrının hizmetine yaptıklarında ısrar ediyorlardı.

Kral Güzel Filip merkezî bir devlet kurmaya çalışırken karşısında Tampliye-leri buluyordu. Tampliyeleer Papa'nın fermanına güvenerek, denetim dışı, ege-men bir tarikat haline gelmişlerdi. Protokolde, Tampliyeleerin Büyük Üstadı ile soylu bir prens aynı düzeydeydi. Büyük Üstat bir orduya komuta ediyor, geniş topraklarını yönetiyor, imparator gibi seçiliyor, mutlak yetkiler kullanıyordu. Fransa Devlet hazinesi Tampliyeleerin Paris Mâbedine muhafaza için teslim edil-mişti. Tampliye Şövalyeleri, resmen, Kralın adına açılmış Fransa Hazinesi hesa-bının mutemetleri, vekilleri, yöneticileri olmuşlardı. Parayı yatırıp çekiyorlar, fa-izi işletiyorlar, günümüzün özel bankaları gibi işlemler yapıyorlar, ancak bir devlet bankasının tüm ayrıcalıkları ile bağışıklıklarından istifade ediyorlardı. Kralın hazinecibaşı da bir Tampliye Şövalyesi idi. Sık sık Fransa parasını devalüe etmek, ekonomiyi kendi yöntemlerine göre yönetmek isteyen Kral için durum kolay değildi.

"Onlarla baş edemiyorsan birleş" demişler. Kral Filip Tampliye tarikatına şe-ref üyesi olarak katılmak istedi ve bu isteği red edildi. Böyle bir hakareti hiç bir kral kabul edemezdi. Filip, Papa'ya Tampliye Şövalyeleri ile rakip tarikat Hospi-talye Şövalyelerinin tek bir tarikat olarak birleştirilmelerini, yeni oluşumun başı-na da oğullarından birini geçirmesini önerdi. Davet üzerine, Tampliyeleerin Bü-yük Üstadı de Molay, memleketine sürgünden dönen bir hükümdar gibi, yaşa-makta olduğu Kıbrıs'tan büyük tantana ile geldi ve Papa'ya tarikatların birleştiri-lmelerine karşı bir muhtıra sundu: Tampliyeleer Hospitalyelerden daha zengin-diler, bu birleşme, birincileri yoksullaştırma pahasına, ikincileri zengin edecekti ve bu da şövalyelik ruhunun iğfali olacaktı.

Tampliye Şövalyelerinin aleyhinde söylentiler dolaşıyordu. Ondalık vergi-leri toplamak üzere ortalıkta zorbalık yapan, ancak kendileri vergi vermeyen, Kutsal Emanetlerin bekçileri olarak askerî görevleri artık bitmiş olan Tampliye-leer Fransa'da istenilmeyen yabancılar şeklinde karşılanmışlardı. Gösterişli dav-ranışları yadırganıyordu, aralarında, kimsenin anlamadığı Arapça'yı konuşı-yorlardı. Rahiptiler, ama küstah tavırları çevreyi rahatsız ediyordu; yoksulluk andı içmişlerdi, ama, soylu zümrenin şatafatı, yeni zenginlerin aç gözlülüğü, silâhşorların yüzüstülüğü ile yaşıyorlardı.

Karalamalar başladı. Tampliyeleer eşcinsel, heretik, nereden geldiği bilinme-yen Bafomet denen şeytanî, sakallı, çift başlı bir puta tapan putperestlerdi; belki de İsmaililer'in sırlarını paylaşıyorlardı, Şeyh'ül-Cebel'in Haşişinleriyle alışve-rişleri vardı. Filip'le danışmanları bu söylentilerden yararlandılar. 3 Nisan 1312'de Papa V.Clement "*Vox in excelso*" fermanı ile Tampliye tarikatını kapattı, ve önceden gayet iyi organize edilmiş bir yıldırım harekâtla, tüm Fransa'daki

Tampliye Mâbetleri aynı gece Kralın askerleri tarafından basıldı, gafil avlanan Tampliyelerin çoğu tutuklandı. 2 Mayıs tarihli "*Adrovidanı*" fermanı ile Papa Tampliyelerin tüm mal varlıklarına el konduğunu, bunların Roma'ya transfer edileceğini ve oradan da Hospitalye tarikatına devredileceğini açıkladı. Tampliyelerin mal varlıklarına Papa adına Kral tarafından el konuldu, ve beklenildiği gibi Papa'ya teslim edilmedi. Papa'nın yasaklama fermanını tanımayan Portekiz ve Almanya'da, Tampliyeler isim değiştirerek, İskoçya'da ise, oldukları gibi varlıklarını sürdürdüler.

Bu olayların arkasından Engizisyon safhası başladı, 18 Mart 1314 yılında da, Jacques de Molay ile 53 Şövalyesi ateşte yakılarak idam edildiler. Bu dramatik olaylar bir çok lejandın kaynağı oldu. Jacques de Molay'ın idamından önce kendilerine Büyük Üstatlığı gizlice devrettiğini, kaçtıkları yerlerde gizlice yeniden teşkilâtlandıklarını iddia eden gerçek veya sahte kişiler türedi, İskoçya, Portekiz ve Almanya'da da tarikat değişik yönlerde gelişti. Günümüzde, Tampliye geleceğini sürdürmeye çalışan ve bu ismi taşıyan onlarca cemiyet var.

HOSPİTALYE, RODOS VE MALTA ŞÖVALYELERİ:

Haçlı seferlerinin başlamasından önce 1040 yılında, *Hospitalye Şövalyeleri* adıyla, hasta ve yaralı hacıları tedavi etmek amacıyla, bir tarikat kurulmuştu. Birinci Haçlı Seferinin başarısından sonra, 1118 yılında bu tarikat "*Kudüs'ü St. Jean Şövalyeleri*" savaşı adını almıştı. Kudüs Krallığı Salâhaddin Eyyubî tarafından geri alınmasından sonra Tampliyelerle birlikte Kıbrıs'a sığınan Hospitalye Şövalyeleri, 1310'da Kıbrıs'tan 200 yıl kadar kalacakları ve adıyla anılacakları Rodos adasına geçerek hastalara bakma amaçlarına döndüler. Rodos'ta her dil grubundan şövalyeler surlarla çevrili kentin ayrı bölümlerinde yaşıyorlardı. Şövalyelerin çoğu Fransız kökenliydi ve Avignon'da üslenmiş Fransız Papalar onları destekliyordu. 1348'de gelen büyük veba salgını (Kara ölüm) ve 1378'de Papalığın bölünme krizi karşısında (2) yeni katılmalarla finans desteği azaldı.

Rodos Şövalyeleri Menteşoğulları Emirliğinin donanmasını yenerek denize açılmalarına izin vermediler, 1344 yılında da Latinlerle birlikte İzmir'i işgal etmekle Türklerin genişlemesini Kuzeye doğru yönlendirdiler. 10 yıl sonra, 1354'de Osmanlılar Balkanların fethine başladılar. 1402'de İzmir Timur tarafından zapt edilince, Rodos şövalyeleri Bodrum'a çekilerek orada yeni bir kale inşa ettiler.

Rodos Şövalyelerinin rakipleri, Tampliye Şövalyeleri Papa ve Fransa Kralı Güzel Filip'in iş birliği ile kapatılınca, Kilise veya Kral tarafından el konulduktan sonra varlıklarının arda kalanları, Papa'nın emri ile kendilerin intikal etmişti.

Rodos Şövalyeleri Büyük Üstadı devlet başkanı itibarına sahipti, Şövalyeler kendi paralarını basıyor, dış işlerinde büyük elçiler resmi kabul görüyor, başarılı vatandaşlarına asalet unvanlarını bahşediyorlardı.

Memlukların 1440 ve 1444 yıllarındaki saldırılarıyla Osmanlıların 1480 yılında uzun muhasaralarını karşılayabilen Rodos Şövalyeleri adanın surlarını bir

(2) *Roma ve Avignon papaları.*

hayli güçlendirdiler. Bayezid'in ordusuna yenilen Cem Sultan, daha önce sığınma koşullarını görmüş olduğu Rodos (St. Jean) Şövalyelerine ait bir gemi ile Rodos'a gitti ve Rodos Şövalyeleri ile Rodos başrahibi Pierre d'Aubusson'un elinde bir silâh durumuna geldi. Sığınmayla başlayan yaşamı tutsaklığa dönüştü ve çeşitli pazarlıklara konu oldu. (3)

Kanuni Sultan Süleyman zamanında (1522), Osmanlıların azmi ve büyük topraklarına yenik düşen Rodos şövalyeleri İtalya'ya sığındılar. Onları misafir eden İmparator V. Charles, Akdenizdeki topraklarını savunmak için onları kullandı ve 1532 yılında, İmparatorun emrinde, Kuzey Afrika'da Trablusgarp ile Malta ve Gozo adalarını işgal ettiler. 1551'de Türkler Gozo'yu ve Trablusgarp'ı geri aldılar ve 1565'de Malta'yı muhasara ettiler. Ancak Osmanlılar arasında başlayan çekişmeler ve anlaşmazlıklardan istifade eden ve Rodos muhasarasında Türklere karşı tecrübe kazanmış olan Büyük Üstad Jean de la Valette, etkin bir savunmayı organize edebildi. Türkler yaz sıcağında, uzun ikmal hatlarıyla yorulmuşlardı. İspanyol donanmasının ani saldırısı karşısında Türkler muhasaradan vaz geçerek dönmek zorunda kaldılar ve bu da artık Malta Şövalyesi olarak anılan şövalyelere büyük ün kazandırdı.

Şövalyeler yeni kurulan Valletta şehrini merkezleri yaptılar ve etrafını yüksek surlarla çevirdiler. 1607 yılında, Tötonya Şövalyelerinden 400 yıl sonra, Malta Şövalyeleri Büyük Üstadına resmen "*Imperial Prince*" (4) unvanı verildi.

268 yıl boyunca Malta'nın hâkimleri olan bu şövalyelerin Avrupa'daki Reform hareketi ile güçleri ve etkinlikleri azaldı. Büyük Fransız Devriminde Fransa'daki varlıklarına el kondu ve nihayet, 1798 yılında Napolyon'un Malta muhasarasında mücadele etmeden teslim oldular. Malta Şövalyeleri siyaset sahasında yitirilen güçlerini yeniden elde etmek umudu ile Rusya Çarı I. Pol'e sığındılar. Çar kendini şövalyelerin Büyük Üstadı ilân etti, bunun üzerine de İngiltere ve Fransa'da tarikat yasaklandı. 1738 Papalık fermanının Masonluğu afaroz etmesinden sonra, Masonluğa karşı verdikleri mücadele ile tanınan Malta Şövalyeleri, 1800 yılında Rusya'da Hürmasonluğun kapanmasına alet oldular. Napolyon'un can düşmanı Metternich de, Napolyon'un desteklediği Masonlara karşı Malta Şövalyelerini kullanmaya çalışmıştı.

Kraliçe Viktorya'nın Malta Şövalyelerine verdiği yeni berata göre, Kral veya tayin edeceği kişi Şövalyelerin Büyük Üstadı olacaktı. 1910 yılından itibaren, ölümüne kadar, Connaught Dükü, hem Hürmasonların hem de Malta Şövalyelerinin Büyük Üstadı olmuştur.

Malta Şövalyeleri Birinci dünya savaşı esnasında hastanelere 17000 sağlık memuru yetiştirdi. İkinci Dünya Savaşında da sağlık görevini üstlenen Malta Şö-

(3) *Cem Sultan: Dönemin ünlü bilginlerinden ders alan açık fikirli Cem Sultan, Fatih'in ölümünden sonra, Ulema ile Yeniçeriler anlaşınca, Bayezid'e yenilerek hakkı olan tahta çıkmadı, önce Memluklara, sonra da Rodos Şövalyelerine sığındı. 1489'da, Şövalyeler Cem Sultanı Papa VIII. Innocentius'a teslim ettiler. Cem Sultan, 24 Şubat 1495'de Napoli'de, muhtemelen zehirlenerek, öldü.*

(4) *Imperial Prince: İmparatorluk Prensi.*

valyelerinin İngiltere ve Amerika'da kurmuş oldukları St. John Ambülans Cemi-yetine, 1961 yılında kayıtlı 11000 sağlık memuru ve 3000 hasta bakıcı vardı.

TÖTONYA ŞÖVALYELERİ:

1190 yılında kurulan Tötonya Şövalyeleri tarikatı Prusya'nın kuruluşunun tohumu olmuştur.

Üçüncü Haçlı Seferi zamanında bazı Alman asilzadeleri Kudüs'te savaşmak üzere bir askerî tarikat kurdular. Otuz yıl gibi kısa bir müddetten sonra, bu şövalyelerin faaliyeti Orta Doğudan Almanya'nın doğu sınırlarına, Slav topraklarına kayarak "*Drang nach Osten*" (5) hareketinin motoru oldu ve Büyük Üstada İmparator tarafından 1226 yılında "İmperial Prince" ünvanı verildi, 8 yıl sonra da Papa Büyük Üstada devlet başkanlığı statüsünü tanıdı. 1309 yılında Marienburg'u kendilerine merkez yaptılar.

Tarikatın uhrevî amaçları politik amaçlara feda edildi. Tötonya Şövalyeleri, fark gözetmeksizin, Hristiyan ve putperest Slavlara aynı şiddetle saldırdılar. Artık, dinsel bir tarikat kisvesi altında bir devlet haline gelmişlerdi. Manastır hayatından kazandıkları disiplin ve fanatik tutkuları ile savaş meydanlarında hep galip geldiler. Slavlardan Prusya'yı fethederek 15. yüzyılın sonlarına kadar bu ülkede egemen kaldılar. Livonya, Lituanya, Estonya ve Rusya'ya girdiler.

14. yüzyılda Prusya'nın ziraate uygun münbit toprakları ve Hanseatik Ligi (6) ile verimli ticaret nedeniyle Şövalyeler yüksek bir refah düzeyine eriştiler. Bohemya Kralı Johann, Lancaster'li Henry, sonradan İngiltere'de IV. Henry olacak Henry of Derby gibi bir çok yabancı şövalye Prusya tarafından cezbediliyordu. Bu şövalyelere, zaman zaman Tötonya Şövalyelerinin putperest Lituanya'ya yaptıkları ve "*Reisen*" (7) adını verdikleri akınlara katılıyorlardı.

Ancak Lituanyalıların Hristiyanlığı kabul etmeleri ve Polonya ile birleşmeleri Tarikat Devletini zayıf düşürdü. 1410 yılında Polonya-Lituanya ordusu Tannenberg'de Şövalyeleri bozguna uğrattı, Büyük Üstat, tüm kumandanları ve 400 şövalye idam edildi. Prusya halkı ağır bir savaş tazminatı ödemeye mecbur kaldı. Şövalyelere karşı toprak baronları ile burjuvaların muhalefeti teşkilâtlanarak "Prusya Bund'u" (8) adını aldı. 1450 yılında Polonya Kralı Wladyslaw Prusya'ya karşı tekrar savaşı başlatınca, Bund Şövalyelere karşı darbe gerçekleştirdi, ancak savaşa engel olamadı. 1466 yılında savaş bittiğinde Tarikatın münbit Batı Prusya toprakları Polonya'ya terk edildi; paralarını tahsil edemeyen Şövalyelerin paralı askerleri de Marienburg'u Polonya'ya sattılar.

12. yüzyılın müesseseseleşen dindar fanatizmi Tötonya Şövalyelerine başarı getirmiştir. Şövalyeler, tarikat olarak kuruluşlarından üç yüz yıl sonrasına kadar, yeminlerine sadık, organizasyonlarında müsamahasız, büyük asker ve yönetici olarak tarihe geçtiler.

(5) *Drang nach Osten*: Doğuya doğru sıkıştırma, yayılma

(6) *Hanseatic Ligi*: Hamburg, Lübek, Riga, Danzig, Rostok, Wismar ve Stralsund kentlerinin ticaret amaçlı federasyonları.

(7) *Reisen*: seyahat

(8) *Bund*: birlik

EBEDÎ MAŞRIK

Reşit ATA

Fransızlar ve İngilizler 'Orient Eternel' diyorlar. Bizim ritüellerimizde ise "Ebedi Maşrık" diye geçiyor.

Bizde Edebi Maşrık adıyla geçen, Fransız ve İngilizlerde "Grande Loge Eternelle" ya da "Eternel Grand Lodge" diye de anılıyordu ki, doğru olan da bu.

Bu dünyada, yani ölümlü âlemde, her Mason bir Locanın üyesi, bir Büyük Locanın mensubudur. Masonlar ruhun ölümsüzlüğüne inanırlar. Beden öldüğünde, Mason'un ölümsüz ruhu başka bir âleme gidiyor. Mason'un ruhunun orada Masonlukdan mahrum kalması düşünülmmez. Bu defa ruh, Oradaki Büyük Locada çalışmalarına devam edecektir. Encyclopedie Maçonnique, "Grand Loge Eternelle-Orient Eternel" için aynen şunu yazmakta: Tarif etmeden, Masonların öldükten sonra gittikleri yeri ifade eder. Sadece "filanca Kardeş Ebedi Maşrık'a göçtü" şeklinde kullanılan bir ifadedir. Eş anlamlı bir Amerikan deyimini de şöyledir: "Daha yüksek bir göreve çağırılmak".

Lugatlerimizde "eternel" in karşılığı "ebedî, ezeli, daîmî, bakî, ölmez" dir. Fransızlar "ebedî olan Allah" için eternel kelimesini kullanırlar. Burada, sonsuzluk değil, ölümsüzlük söz konusudur. Ulu dağların tepelerindeki daîmî kar için de "neige eternel" denir. Yani ölümsüz, daîmî

kar... ama hiç bir zaman "sonsuz kar" değil.

Gene Masonik ansiklopediler, Orient-doğu-şark kelimesini, her türlü hikmet ve bilgeliğin, kuvvetin ve güzelliğin kaynağı olarak tarif ederler. Fakat "Maşrık", "şark-doğu" değildir. Çok daha ötede, çok daha farklı anlam taşır "Maşrık" kelimesi: Bir yön olarak güneşin doğduğu yer, doğu, şark ile Masonlukdaki doğu aynı şey değildir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, Masonlukta doğu, akl-ü hikmet, kuvvet, güzelliğin kaynağıdır. Doğal yaşamın doğu'suna aynı kelimeyi kullanabiliriz ama, ebedî, ölümsüz yaşamda, artık onun adı "Maşrık"dır.

Dilimizi yabancı kelimelerden arındırma çabaları içinde, nasıl ki, her şeye rağmen Mason, tekris, mahuf gibi bazı kelimeleri kullanmaya devam ediyorsak, vazgeçemeyeceğimiz deyimlerden biri de "Ebedî Maşrık"tır. Edebi Maşrık sonsuz doğu değildir. Hem sonsuz değil, ölümsüz, ebedî'dir; hem de basitçe doğu değil, bu dünyanın dışında bir yer, Maşrık'tır.

Nihayet, Ritüellerimizdeki kelimelerden başkasını kullanmamak, uydurmamak, her Masonun görevidir.

Evrenin Ulu Mimarı, Ebedi Maşrık'a göçmüş Kardeşlerimizden nur'unu esirgemesin. Dileriz öyle olsun.

KAZABLANKA MAHKEME KARARI: (1)

Çeviren: Celil LAYİKTEZ

23 Mart 1973 tarihli KAZABLANKA Mahkemesinin Hürmasonlukla ilgili kararı:

2 Temmuz 1971 tarihinde Kraliyet Savcısının KAZABLANKA Mahkemesi nezdinde ESPERANCE Cemiyetini temsilen Bay KABBAJ Abdelkrim'e karşı açmış olduğu davada, ESPERANCE Cemiyetinin tasfiye edilmesini, lokallerinin kapatılmasını ve üyelerinin herhangi bir şekilde toplanmalarının yasaklanmasını ve geçici olarak bir kayımın tayinine karar verilmesini talep etti. Gerekcede, 15 Kasım 1958 tarihli, Cemiyetleri düzenleyen Yasanın (Dahir) 3 ve 7 sayılı maddelerine aykırı olarak, Mason teşkilatının hedeflerinin İslâmî ilkelere ters düşüğü ve Masonluğun, Müslümanların İslâm Dinini yanlış tefsir etmelerini sağlayacak tarzda eğitim verdiği belirtilmektedir.

Savunmasında, Cemiyetin vekili Sn. KABBAJ Abdelkrim, Cemiyetin misyonunun İslâmî ilkelere aykırı olmadığını, kaldı ki, Cemiyetin tüm ilkelerinin Krallık Anayasası ile tam uyum içinde olduklarını iddia etmiştir.

ESPERANCE Cemiyetinin 2 sayılı maddesinde Cemiyetin amaçları şöyle tarif edilmektedir: "Üyelerine moral destek vermek ve insanlık ilkelerini uygulamak - üyelerine, aralarında zaten mevcut olan dostluğu güçlendirecek bir

formasyon vermek - üyelerine en iyi koşullarda ve olanaklarının elverdiği oranda sosyal hizmetlerde bulunmalarını ve yoksullara yardım etmelerini sağlamaktır." - Ve, 2 sayılı madde, düşünme ve fikir özgürlüğü ile mantıklı tüm düşüncelere saygı gösterilmesi gereğini teyit ederek son bulur.

Hürmasonluğun amaçları böyle sıralandığında, içlerinde hiçbirinin İslâm Dini öğretileri ile çelişkide olmadığı anlaşılarak, ve bu amaçların 31 Temmuz 1970'de yayınlanan Kraliyet Anayasası maddeleri, ve bu arada özellikle İslam'ın Devlet olduğunu ve Devletin dini olduğunu ve Devletin her ferdin dinsel inançlarında özgür olmasını teminat altına aldığını kesin olarak ifade eden 6.maddesi ile de uyum içinde oldukları görülelerek:

DAVANIN REDDEDİLMESİ GEREĞİNE İNANILMIŞTIR:

BU NEDENLERLE:

MEDENİ HUKUK ÇERÇEVESİNDE, ALENEN SAVCININ GÖRÜŞÜNÜN AKSİNE VE İLK MERCİ OLARAK,

SAYIN KRALİYET SAVCISININ TALEBİ REDDEDİLMİŞTİR

(1) Fransa Milli Büyük Locası (GLNF) arşivlerinden alınmıştır. Fransız diline resmi tercümesinin fotokopisi ekte sunulmuştur.

LONDRA'DA BİR TÜRK GENCİNİN TEKRİSİ

Bü. Üs. Yar. P. Muh. Celil Layikteş K.in İngiltere'de yaşayan oğlu Tunç (38) Ön. Üs. Muh. Ahmet Timurkan K. tarafından 4258 No.lu Mandate Muh. Locasına teklif edilmişti.

Ön tahkikattan sonra Londra'da bir otelin toplantı salonunda Loca Kardeşlerinin hemen hemen hepsinin hazır bulunduğu ikinci tahkikat esnasında Tunç kendisine sorulan soruları cevaplandırdı. Başarılı olduğu ve 5 Kasım günü tekris edileceği sonradan mektupla kendisine bildirildi. Aynı mektupta tekris günü kıyafetinin nasıl olacağı da yazılıydı: Siyah elbise, düz beyaz gömlek, siyah kravat, bağcıklı siyah ayakkabı ve çorap. Üzerinde hiç bir metal eşyanın bulunmaması gerektiği de bu listenin sonuna eklenmişti. Hattâ, o gün kendisini Mâbede getirecek Ön. Üs. Muh. Mesut Çağdaş K., espri olarak, metal tokalı bir kemer kullandığı takdirde, kemer çıkarılacağından pantolonunun düşmemesi için tedbir almasını öğütlemişti.

Bu bilgileri aldıktan sonra, Tunç büyük bir heyecanla hazırlığına başladı. İlk önce siyah kostüm satın aldı. Kemer kullanamayacağı için askı gerekliydi. Askıları da metal klipsiz olacağından, terzisine özel düğmeli askı yaptırdı. Kol düğmelerinin de metal olmaması gerektiği düşüncesiyle, mağaza mağaza dolaşarak plastik kol düğmesi aradı.

5 Kasım günü, Celil Layikteş K.in de hazır bulunduğu toplantıda önce

skrüten yapıldı sonra da tekris merasimine geçildi. Tekris merasimi, Türkiye'deki uygulamadan bazı ayrıntılarda farklı, ama esasında aynı olarak, Taylor Riti'ne göre ve başından sonuna kadar ezbere icra edildi. Tekrisin bir hayli uzun olan yemin bölümünü ezbere daha iyi yapabileceği için, Üs. Muh. geçici olarak, bu konuda uzmanlaşmış Ön. Üs. Muh.lerden birine yerini terk etti.

Loca, Eski Ahit ve Kuran-ı Kerim birlikte açık bulundurulacak açıldı. Tunç'a Kuran'ın üzerine yemin ettirildi.

Tunç kıyafetini düzelterek tekrar Locaya alındığında organist K. Mozart'ın Türk Marşı ile Tunç'u karşıladı.

Belki de Türkiye'den bir Büyük Görevli hazır bulunduğu için, istisna olarak ve teatral bir tarzda, Loca tablosunun uzun anlatımı, Ön. Üs. Muh.lerden biri tarafından ezbere yapıldı. Bu anlatım tam 45 dakika sürdü.

Sıra mazeretlere gelince, bir K.in Kütahya çini motifleriyle süslenmiş kartpostalla yolladığı mazeret, okundu ve kart K.lere gösterildi.

Kardeş sofrasında içilen tostlar sırasında, Üs. Muh. Locanın artan Türk nüfusunun (5 K.) çalışmalara canlılık ve çeşni getirdiğini bildirerek Locanın Türk Kardeşlerine ve başka localardan gelen ziyaretçi Türk Kardeşlere teşekkür etti.

MERAK ETTİKLERİNİZ

İLK SPEKÜLATİF MASON: ELİAS ASHMOLE

1617 yılında Lichfield, Staffordshire'de doğan Ashmole 1638'de, ileride büyük başarı kazanacağı avukatlık mesleğine başladı. Aynı yıl başlayan iç savaşa Kralcıların safhında süvari yüzbaşısı olarak görev yaptı. Krallığın askıya alındığı dönemde kenara çekilerek simya, astroloji ve doğal bilimlerle meşgul oldu ve her üç konuda da uzmanlaştı. Kral II. Charles'ın 1660'da tahta dönmesiyle yıldızı tekrar parladı ve Windsor Sözcüsü (Herald) görevine getirildi, 1661'de ünlü İngiliz Kraliyet Bilimler Akademisini kurdu. 1679-1683 yılları arasında İngiltere'nin ilk halka açık müzesi olan Ashmolean Müzesini Oxford'da kurmaya uğraştı. Doğal bilimlerin sergilendiği müzede bir de kimya laboratuvarı vardı.

Kendisini Hermes'in oğlu, Hermetik filozof olarak niteleyen Ashmole doğanın maddi ve manevi görüntülerinin sentezini yapmaya çalıştı. Corpus Hermeticum adlı eseri 1650'de basıldı. 1420 yılında yayınlanan Operatif Masonların ilk yükümlülüklerini (Old Charges=Eski Yükümlülükler) içeren Cook el yazmasında (1) Hermes'in Masonların koruyucusu olarak gösterilmiş olması mânidardır.

Ortaçağ'da büyük inşaatlarda, işveren kral, Kilise temsilcisi veya zengin asilzade, üstat masonla inşaat hakkında görüşmek üzere kapalı ve güvenli mekân olarak gördüğü şantiye binasına, yani locaya gelirdi. Locayı ziyarete gelen nüfuzlu kişiler veya kilisenin rahipleri Masonların sofrasına davet ediliyor, bunların bazıları fahrî üye olarak "kabul" ediliyorlardı. Bu "operatif" (2) olmayan kişilerin Masonluğa kabulü "spekülatif" (3) Masonluğun tohumlarını atmıştır.

Kraliyet Akademisi kurucu üyesi, Kraliyet cephane ve silâhlık müfettişi, ünlü tarihçi, avukat, simyager ve astrolog Elias Ashmole hatıratında 16 Ekim 1646 günü saat öğleden sonra 4.30'da, Warrington, Lancashire'de Masonluğa kabul edildiğini yazmaktadır. Bu vasıflara sahip Ashmole'nin operatif masonlukla bir ilişkisi olamazdı; Locasına devam eden ve aidat ödeyen Ashmole (Mart 1682'de locasında bir başka merasime iştirak ettiğinin kaydı vardır) kayda geçen ilk spekülatif Masondur.

(1) Cook el yazması: Celil Layiktez, Mimar Sinan No.: 81

(2) Operatif Mason: Fiilen inşaatçı mesleğini icra eden kişi.

(3) Spekülatif Mason: Locaya şeref üyesi olarak kabul edilen meslekten olmayan kişi.

MASONİK MİZAH

ÖLEN LOCA SEKRETERİ

Loca seçimlerinde sekreter adayı olan ama seçilemeyen Kardeş, Sekreterin ölümüne neredeyse sevinmişti. Üs. Muh.e telefon ederek baş sağlığı dileğinde bulunduktan sonra, ölen sekreterin yerini almak istediğini söyledi.

Üs. Muh.: "Çok güzel, bu arzun beni sevindirdi Kardeşim. Yalnız bir sorun var. Cenaze levazımatçısının da bu fikri onaylaması şarttır."

KARDEŞ SOFRASI

Kardeş sofrası sonuna yaklaşıyor ve kardeşler muhtelif tostlara ve yemek sonrası konuşmalara hazırlanıyorlardı. Yeni çırak hıçkırmaya başladı ve Kardeşlerin denedikleri muhtelif yöntemler bu hıçkırığı durduramadı.

Bir çok kardeş sofrasının emeklişi yaşlı bir kardeş çırağa yaklaşıp kulağına bir şeyler fısıldadı. Hıçkırık sihirli bir şekilde kesildi. Ancak belirgin bir huzursuzluk hıçkırığının yerini almıştı.

Üs. Muh. merak içinde yaşlı kardeşin yanına giderek kendisine yavaşça bu işi nasıl başardığını sordu.:

"Kolay oldu, Üs. Muh. Delikanlıya, beş dakika sonra, Locanın kurucu K. leri-ne yönelik tostu vereceğini söyledim."

HAZİNE EMİNİ BEYNİ

Orta yaşlı bir Mason, bir kardeş doktora giderek sürekli başının ağrıdığından şikâyet etti. Bir çok testten sonra, doktor:

"İyileşmesi mümkün olmayan bir beyin hastalığına yakalandın. Ancak günümüzün teknolojiyle, sana bir beyin nakli yapabiliriz" dedi.

Mason nakil ameliyatı fikrini kabul etti, doktor da kavanozlarda duran beyinleri tek tek göstermeye başladı.

İlk gösterdiği beyin üzerinde 5000 \$ lık etiket vardı: "Bu bir bilim adamının beynidir ve fiyat aslında ucuzdur."

İkinci beyin üzerinde 10000 \$ lık etiket vardı: "Bu beyin birinci sınıf bir cerrahın beynidir. Olağanüstü bir numune, aslında bu fiyatta bu bir fırsattır."

Son olarak yepyeni bir beyin önünde durdular. Etiket 30000 \$ gösteriyordu. Doktor: "Fevkalede bir beyin"

Hasta: "İyi de, çok pahalı değil mi?"

Doktor: "Hiç de değil, bu beyin bir zamanlar bir locanın hazine eminine aitti ve hemen hemen hiç kullanılmamıştır."

Masonların Dünyasında Bir Gezinti

YURT İÇİNDEN HABERLER

YENİ KURULAN LOCALAR

Geçtiğimiz aylarda 143 nolu ANIT, 144 nolu KÖRFEZ, 145 nolu NİRENGİ, ve 146 nolu ZEYTİNDALİ Muh. Locaları kurularak çalışmalarına başlamıştır:

143 ANIT MUH. LOCASI

ÜS. MUH. Tansu BAYRAKDAR
BİR ÖN. ÜS. MUH. Muammer KAÇKAR
I. NA. Altuğ ACUNER
II. NA. Mustafa ATASAGUN
SEK. Hasan ARDIÇ

145 NİRENGİ MUH. LOCASI

ÜS. MUH. Türker SLEM
BİR ÖN. ÜS. MUH. Güres ÇARKOĞLU
I. NA. Türker BAYKAL
II. NA. Rauf UÇUCU
SEK. Tuğkut ÇELİK

144 KÖRFEZ MUH. LOCASI

ÜS. MUH. Haluk FEYZİOĞLU
BİR ÖN. ÜS. MUH. Sahir Talat AKEV
I. NA. Ali Naim ERAYDIN
II. NA. Ruşen DORA
SEK. Mehmet Behçet TAR

146 ZEYTİNDALİ MUH. LOCASI

ÜS. MUH. Bora YILDIRAN
BİR ÖN. ÜS. MUH. Sedat UYGUR
I. NA. Mete GÜRSEL
II. NA. Hitay GÜNER
SEK. Faruk KAZANCI

144 nolu KÖRFEZ Muh. L.'nin çalışmalarına tahsisi töreninde En Muh. Bü. Üs. Tunç TIMURKAN aşağıdaki konuşmayı yapmıştır:

"Masonluk, anlatmak istediklerini sembollerle ifade eder. Bugün yeni kurulan bu Muh. Lo.'nın ismi de böyle bir semboldür. Türk Masonluğunun bütün yurt sathına yayılma isteğini ve gücünü anlatmaktadır. Körfez Muh. Lo.'sı senelerden beri yapmaya çalıştığımız ama bir türlü muvaffak olamadığımız bir gayeye ulaşabilmemiz için kurulmuş olan ve bunu başaracağına emin olduğum bir Locadır: İstanbul'da yoğunlaşmış olan Masonluğun gücünü en yakındaki bir başka büyük şehre aşlamak ve oradan bir atılım daha yapmak.

Kardeşlerim, Türk Masonluğun istikbali, yurt sathına yayılmış güçlü, zengin ve büyük bir Mason teşkilatıdır. Bu bir hayal değildir. Ben eminim ki bunu bizler göremezsek bile içimizdeki genç Kardeşler 10-15 sene sonra bütün dünya Masonluğunun gıpta ile baktığı ve beğendiği, emsal olarak aldığı bir Türk Masonluğu içinde yaşayacaklardır.

Bize bu istikbali hazırlayan Kardeşlerimin içinden bir grup işte bugün Muh. Körfez locasını kurmuşlardır. Kendilerine, gösterdikleri bu cesaret ve gayretten

ötürü Türk Masonluğu adına teşekkür etmek ve çalışmalarında başarılar dilemek isterim. 16.10.1997"

Keza 146 nolu ZEYTİNDALİ Muh. L.'sı için de şunları söylemiştir:

"Zeytindalı adı ile bugün kurulan bu Muh. Lo.'nın her yeni kurulan Loca gibi Türk Masonluğuna büyük hizmetlerde bulunacağı, Türk Masonluğunu zenginleştireceği ve yeni Kardeşlerin kazanılmasını kendine hedef edineceğine eminim.

Aynı zamanda bu Muh. Lo.'nın, Barış Simgesi sayılan yapraklı Zeytindalını kendisine isim olarak almış olması ilerde yapacağı çalışmalara daha şimdiden belli bir istikamet çizdiğini göstermektedir. Bu da Kardeşlerim, sadece Masonları değil bütün dünyayı kapsayan bir Barış olmalıdır.

19. yüzyılın ikinci yarısında Hindistan'da kurulan bir özel ritin de ismi Zeytindalı idi. Hintlilerin dini inançlarından ötürü bazı derecelere karşı çıkmalarından dolayı kurulan bu barış riti, maalesef uzun sürmemiş ve 20. yüzyılın başında ortadan kaybolmuştu. Halbuki Zeytin dalının gövdesini teşkil eden Zeytin ağacı uzun ömrü ile tanınmış olan bir ağaçtır ve 500 ila 1000 sene yaşar.

Üstad-ı Muhterem ben de Locanıza sonsuza kadar sürecek ve her zaman barış içinde geçecek bir ömür dilerim. 24.10.1997"

* * *

YENİ BİNA İNŞAATIMIZ

Çiçekçi Sokaktaki yeni bina inşaatımız tamamlanmış ve 24.11.1997, Pazartesi günü yapılan törenle açılmıştır. Gelecek sayımızda bu konu ile ilgili geniş haberleri KK.mize sunacağız.

* * *

YÜCEL MUH. L.'NİN 2. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ:

131 No.'lu Yücel Muh. L.sının 2. Kuruluş Yıldönümü, 23 Kasım 1997 Pazar günü Nur-u Ziya binamızın teras lokalinde öğretmenler günü ile birlikte ve yaklaşık 50 kardeşimiz ve hemşiremizin katılımı ile coşkulu bir biçimde kutlandı.

Saat 16⁰⁰ da başlayan kokteylden sonra Üs. Muh. Mahmut Faris OMAĞ K.'in söz verdiği Salim Rıza Kırkpınar K. öğretmenlik günlerine ve Hasan Âli Yücel K. imize ait anılarını nakletti. Kendisinden sonra söz alan Güzel İstanbul Muh. L.'sı Üs. Muh.'i Tamer Ayan K., son yazdığı ve gelirinin tamamını Yücel Muh. L. nın 2 Eylül 1997 günü kaybettiği I. Na.'ı Yüce Sun K. adına verilecek burs ile öğrenci okutmakta sarf edilmek üzere Yücel Muh. L.'na bağışladığı "Bilgi Çağı Masonluğu" isimli kitabını tanıtıcı nitelikte bir konuşma yaptı.

Bu konuşmalardan sonra, henüz bir kaç gün önce önemli bir kalp rahatsızlığı geçirmesine rağmen Yücel K. lerini yalnız bırakmayan Tamer Ayan K. usanmadan kendisinden kitabını imzalaması ricasında bulunan K.leri kırmadı ve hepsini tek tek imzalama nezaketini gösterdi. Hasan Âli Yücel K.'in aziz anısına Yücel Muh. L.'nın (1) no.lu yayını olarak gerçekleştirilen kitap üç ana bölümden oluşmaktadır ve önümüzdeki günlerde tüm vadilerde satışa sunulacaktır.

YURT DIŞINDAN HABERLER

DOĞU AVRUPA'DA MASONLUK GELİŐİYOR:

Bir zamanlar demir perdenin arkasında kalmıő ülkelerde Masonluk hızla büyümektedir.

1989'da kurulan Macaristan Sembolik Büyük Locasının halen 5 locası ve 150 üyesi var.

1939'da Nazi işgalinde kapanmak zorunda kalan Çekoslovakya Büyük Locası 1947'de uyandıktan kısa bir süre sonra Komünist rejim altında, 1951'de tekrar kapanmak zorunda kalmıőtı. 1990 yılında hayatta kalmıő eski üyelerince uyandırılan ve 1991'de tekrar tahsis edilen bu Büyük Locanın halen 140 üyesi ve 4 locası var. Yeni üye alımında fevkalade hassas davranan Çekler, geçmişlerinde Nazi veya Komünist yönetimlerle işbirliği yapmış haricileri kesin olarak kabul etmiyorlar.

Avusturya Büyük Locası Hırvatistan'da 3 loca, Almanya Birleşik Büyük Locası da Litvanya'da bir loca kurdular. Finlandiya Büyük Locası da Estonya'da bir loca kurdu.

Rusya, Romanya, Polonya ve Bulgaristan'da da yeni Büyük Localar kuruldu. Romanya'da başta kurulan iki Büyük Locanın birleşmesinden sonra Türkiye Büyük Locası tarafından tanındı. T.B.L.'nin tanığığı diğer eski Doğu Bloku BÜ. Locaları: Rusya, Macaristan ve Çek Cumhuriyeti.

İtalya Büyük Locası Moldova Cumhuriyetinde, Cumhurbaşkanı Petru Lucinschi'in iznini aldıktan son-

ra, bir loca kurdu. 113 No. Alliance Locası 7 Haziran 1997 günü Chisinou'da (Kişinev) Hotel Condru'nun salonlarında tahsis edildi. Tahsis merasimini, 32 Moldovalı adayın 11 saat süren tek-risi izledi. İtalya BÜ. L. BÜ. Üstadı Prof. Giuliano Di Bernardo televizyonlarda da yayınlanan bir basın toplantısı yaptı. Moldova Devlet Televizyonu da Rusya ve diğer önceki SSCB Cumhuriyetlerinde de yayınlanan ve Masonluğu anlatan bir program düzenledi. Bu gelişmelerden sonra, Prof. Di Bernardo üniversitelerde Masonluk üzerine konferanslar vermeye davet edildi.

Moldova'da Masonluğun bu denli kabul görmesinin nedenini bir yetkili şöyle izah etti:

"Kamuoyu, olumlu tepki bekleyenleri dahi şaşırtacak düzeyde gelişti. Hür-masonluk hiç birşey gizlenmeden takdim edildi. Moldovalılar, Sovyet İmparatorluğunun yıkılmasından sonra kokuşmuş bir dikta rejiminden yeni çıkmış bir halk olarak, etik yolunu bulmada ve insanlığı iyileştirmede Masonluk öğretilerinin faydalı olacağına inanmıőlardır".

* * *

KİLİSE İÇİNDE MASON LOCASI:

Somerset'de Wells Katedralinin sahasında manastır bölümünün üst katında 446 No.lu "Benevolent" locasının mâbedi bulunmaktadır. Bu loca, kilisenin bilinen geleneksel Masonluk aleyhtarı tutumuna rağmen, Kilise sahasında kurulan dünyadaki ilk locadır.

SYNOPSIS

Tesviye No. 31 November 1997-11-30

Cover and pictures: Remembering Mustafa Kemal Atatürk, Freemasons and families visiting his mausoleum, Grand Master M.W. Bro. Tunç Timurkan signing the book of honours.

P.2: From the editor: Anniversary of the Republic, our new building, consecration of new lodges.

P.3: Details of the 74th anniversary of the Republic's celebrations: Grand Master's text for the book of honours; Freemasons' ball in the Ankara Hilton Hotel; Congratulatory telegrams from the President of the Parliament, the Prime Minister, Ministers, University Rectors, etc.

P.6: Masonic Manifesto presented at the ball: **I am a Man** (freedom of speech, tolerance, the right, the good and the beautiful) - **I am an Intellectual** (scientific thought, human rights, we are against fundamentalism, bringing light to darkness) - **I am a patriot** (responsibility towards society, looking at the future) - **I am a democrat** (democracy, laicism, peace in the world, building the temple of humanity) - **I am a Freemason** and will always be so.

P.7: Panel on the philosophy of Atatürk: human rights, state of women during the Ottoman Empire, women's rights, the Republic to be left in the custody of the youth.

P.14: Laicism

P.21: Are we operatives or speculatif Masons?

P.24: From ancient Masonic Magazines.

P.26: Starting a new series on the light of the middle ages. Chivalry, Knights Templars, of St. John and Teutonic Knights.

P.32: The Orient Above.

P.33: The Casablanca Court of Law's verdict acquitting Freemasonry (July the 2nd, 1971).

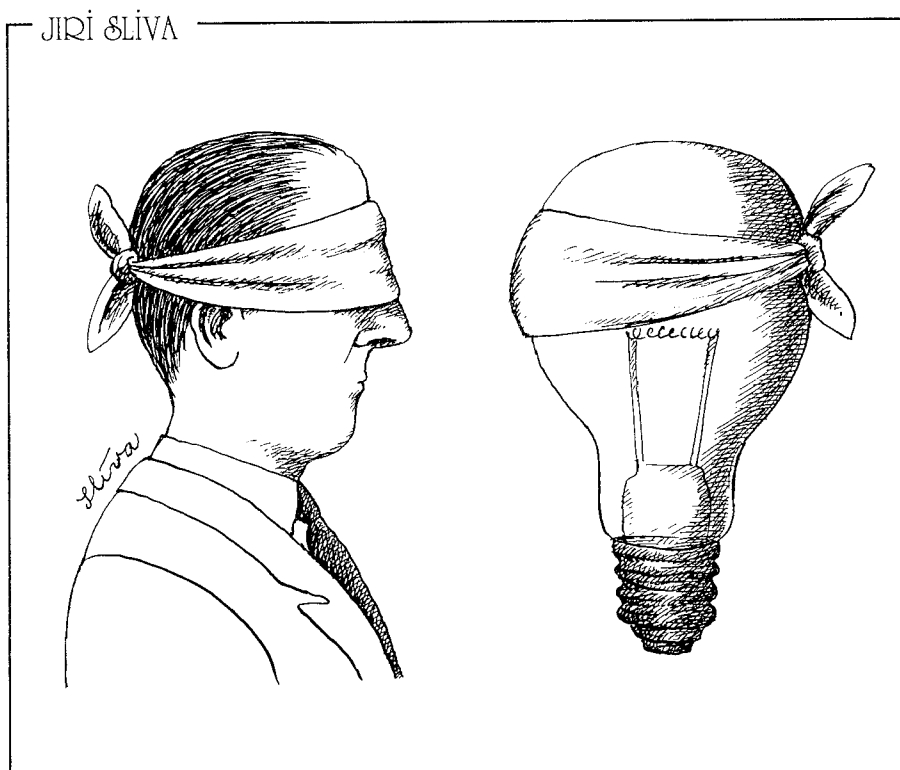
P.34: The initiation of the son of the Asst. Grand Master of the Grand Lodge of Turkey in Lodge Mandate No. 4258 in London, courtesy of the lodge opening the Coran together with the B.S.L., Mozart's Turkish March by the organist, etc....)

P.35: Things you are curious about: The first known speculatif Mason: Elias Ashmole.

P.36: Masonic humour.

P.37: Local news: The consecration of 4 new lodges.

P.38: Foreign news: State of Freemasonry in Eastern Europe.

GENETİK
KAPADOKYA
ÇOCUK SAĞLIĞI
TÜRKİYE 2010
SON ŞİRLER
ARP
PIYANO
ÇELLO
ŞAN
ODA MÜZİĞİ
FOTOĞRAF
HEYKEL
RESİM
SERAMİK
BATİK

KIZKARDEŞ
ANNE
EŞ
YEĞEN
DUL HEMŞİRE

[illegible][illegible][illegible]

30. SAYIDAKİ BULMACANIN CEVABI				
AD	SOYAD	ŞEHİR	BÖLÜM	
ARMAN	BUDAK	BODRUM	LİSAN LAB. II.	
YUSUF	GÜRTOP	ANKARA	TİYATRO SALONU	
GÜN	KOCAMAN	İZMİR	BİLGİSAYAR I	
FERRUH	YELKENCI	BURSA	7 B SINIFI	
TUNCER	MENGÜ	İSTANBUL	EL İŞİ ATÖLYESİ	

AD	SOYAD	ŞEHİR	BÖLÜM
ARMAN	BUDAK	BODRUM	LİSAN LAB. II.
YUSUF	GÜRTOP	ANKARA	TİYATRO SALONU
GÜN	KOCAMAN	İZMİR	BİLGİSAYAR I
FERRUH	YELKENCI	BURSA	7 B SINIFI
TUNCER	MENGÜ	İSTANBUL	EL İŞİ ATÖLYESİ

İKTİSADİ İŞLETME ÜRÜNLERİ

ROZETLER

RA- 01	Gönye Pergel	500.000.-
RA- 02	Unutma Beni	500.000.-
RA- 03	Kare İçİ Gönye Pergel	500.000.-
RA- 04	Two Ball Caine	500.000.-
RA- 05-06	Küçük Mala&Büyük Mala	500.000.-
RA- 07	Ön.:. Üs.:. Muh.:. (Gönye ve 3 kare)	500.000.-
RA- 08	Ön.:. Üs.:. Muh.:. (Pergel ve Güneş)	500.000.-
RA- 09	Gönye Pergel 25 Years	500.000.-
RA- 10	Beyaz Eldiven	500.000.-
RA- 11	Gümüş Akasya	1.000.000.-
RA- 12	Atatürk (Oval, Mineli)	300.000.-
RA- 13	Atatürk Mask (Profil)	300.000.-

AKSESUAR

KS- 35	Klasik Kravat Maşası (U. Beni - Gön. Per. - Mala)	1.500.000.-
KS- 36	Executive Kravat Maşası (U. Beni - Gön. Per. - Mala)	2.000.000.-
KS- 37	Ahşap Masa Üstü Saat	5.000.000.-
KS- 38	Akrilik Masa Üstü Saat	4.500.000.-
KS- 39	Düz Siyah Kravat	1.100.000.-
KS- 40	Amblemlİ Siyah Kravat	1.200.000.-
KS- 41	Nino Cerruti Kalem (Kutulu)	3.500.000.-
KS- 42	P. Cardin Kalem (Kutusuz)	1.000.000.-
KS- 43	Üçgen Anahtarlık	300.000.-
KS- 44	Manyetolu Dolar Tip Çakmak	250.000.-
KS- 45	Beyaz Gömlek	4.250.000.-
KS- 46	Avadanlık Seti (1,2,3 D.:.)	2.500.000.-
KS- 47	Kol Düğmesi	1.500.000.-
KS- 48	Richel Kravat	8.000.000.-
KS- 49	Gümüş Yüzük	5.000.000.-
KS- 50	Altın Kaplama Yüzük	7.000.000.-

PLAKETLER

PL- 65	12x16 Lazer Plaket (Kadife Kutulu)	4.000.000.-
PL- 66	16x20 Lazer Plaket (Kadife Kutulu)	6.000.000.-
PL- 67	20x30 Lazer Plaket (Kadife Kutulu)	8.000.000.-
PL- 68	20x30 Lazer Çekiçli Plaket (")	8.500.000.-

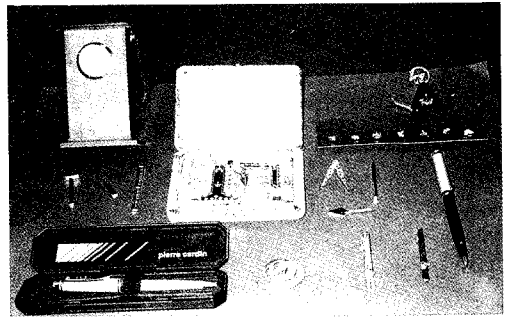
TAKI VE BROŞLAR

BR- 25	Unutma Benili Broş	1.250.000.-
BR- 26	Beyaz Eldivenli Broş	1.250.000.-
BR- 27	Unutma Benili Fiyonklu İğne	1.250.000.-
BR- 28	Beyaz Eldivenli Fiyonklu İğne	1.250.000.-
BR- 29	Unutma Benili Kolye	450.000.-

DİĞER

DE- 75	Villa Doluca Şarap Kırmızı / Beyaz	700.000.-
DE- 76	Antik Şarap Kırmızı / Beyaz	1.200.000.-
DE- 77	Apollos Masaj Büyük	3.000.000.-
DE- 78	Apollos Masaj Küçük	1.800.000.-
DE- 79	Bavaria Çay Fincanı ve Tabakı	800.000.-
DE- 80	Bavaria Mug (Kahve Kupası)	650.000.-
DE- 81	Rakı Kadehi	150.000.-
DE- 82	Şarap Kadehi	300.000.-
DE- 83	Whiskey Bardağı	200.000.-
DE- 84	Ayaklı Su Bardağı	300.000.-

Beğendiğiniz mamulleri 25 Numaralı ana girişdeki satış reyonundan temin edebilirsiniz. Tenue Blanche veya Yıldönümlerinizdeki çok sayıda ihtiyaçlarınız için 15 gün önceden sipariş veriniz. Detaylı bilgi için hergün 13.30 - 17.00 saatleri arasında 249 72 94, 245 53 76 ve 251 14 78 no.lu telefonlardan Aziz Azmet K. 'ı arayabilirsiniz.

HARVEST HOMES

Delanson,
New York

EVİNİZİN MONTAJI 1 GÜNDE HAZIR.. KİŞİN BİLE...

MODERN AMERİKAN AHŞAP EVLER **Amerikan yaşam tarzı artık Türkiye'de**

Showroom Cmts-Pazar açık
Amerika Büro: Dr.Y.Müh. G.Ecer
Globix Tech.C.A.
Uygulama: Daça İnş.Ltd.Şti.

Türkiye bayisi

M Mete İnş.Ltd.

Tel : 0(216) 353 94 16

Akşam : (216) 359 24 98

Fax : 0(216) 353 91 44

Bağdat Cd.(Minibüs yolu)

No:166 Rahmanlar-Kartal
İstanbul

**Dünyanın her yerine seyahatlerinizin,
özen gerektiren her türlü toplantılarınızın,
organizasyonu için**

EFESTUR

Turizm İşletmeleri A.Ş.

Yıldızposta Cad. 38/2 Gayrettepe

Tel.: (212) 274 55 10 Fax: (212) 267 04 84

İngiltere’de bir yılda kaç firma iflas ediyor biliyor musunuz?

1996 yılında İngiltere’de tam tamına 41,107 firma iflas etti.

Bu firmalar arasında uzun yıllardır işbirliği yaptığınız veya önümüzdeki hafta mal mukabili yüklü bir sevkiyat yapacağınız firma da olabilirdi. Yurtdışındaki bir firma ile hangi konuda olursa olsun bir işbirliğine girmeden önce o firmanın D&B raporunu alırsanız, onun finansal durumunu, ortaklık yapısını, ödemelerine bağlılık derecesini ve diğer önemli bilgilerini önceden öğrenebilme olanağına kavuşursunuz.

1841 yılında ABD’de kurulan Dun&Bradstreet Inc. bugün, 260 ülkeyi kapsayan ve 41 milyon firmadan oluşan bilgi bankası ile size istediğiniz firmanın ticari ve finansal bilgilerini çok kısa süre içinde ulaştırabilmektedir.

Yönetici ve İşadamı kardeşlerimizin dikkatine;

İş yapacağınız firma dünyanın her neresinde olursa olsun, **DB / Finar**’dan edinebileceğiniz **Ticari-Finansal Firma Raporları** kararlarınıza ışık tutup, ilişkilerinizin çok daha sağlam temellere oturtulmasını sağlayacaktır.

D&B raporlarına şimdi FİNAR Bölge Temsilciliği aracılığı ile de ulaşabilirsiniz.

Tel: (232) 277 72 52 Tel/Fax: (232) 278 45 36

SİZ DE BU SAHİFEDE YER ALABİLİRSİNİZ...

ELMAK

PROJE, ETÜD, MÜŞAVİRLİK A.Ş.

ERHAN ASLAN

(Hisar)

Barbaros Bulvarı, Darphane Durağı

No: 18/1 Beşiktaş/İST.

Tel.: (0 212) 275 13 65 / 66

Fax: (0 212) 274 80 18

AHMET MISIRLIOĞLU

Tüccar Terzi

Siz Kardeşlerime birinci sınıf dikiş ve her cins kumaşla hizmet vermek bana onur verecektir.

Servisimiz yalnız kardeşlerimize ve yakınlarındadır.

Tel. : (0 212) 244 53 76

Eski Çiçekçi Sok. No: 5 Daire: 3
Barkın Apt. Galatasaray

EMGEN OPTİK A.Ş.

Since 1925

ÇETİN EMGEN

(Devrim)

İstiklâl Caddesi No: 65 Beyoğlu - İstanbul

Tel. : (0 212) 245 44 25 Fax : (0 212) 293 72 64

SET TEKSTİL ÜRÜNLERİ PAZARLAMA LTD. ŞTİ.

TURHAN ERGÜDEN

(Devrim)

• Türkiye distribütörü olduğumuz firmalar ve ürünleri:

- Jockey International - USA - Erkek, Bayan ve Çocuk İç Çamaşırları
- Richel S.A. - İspanya - Erkek Kravatları
- Keepers International - USA - Givenchy Markalı Erkek Çorapları
- C.W. Hall - İngiltere - Jockey Markalı Erkek Çorapları
- Johnstons of Elgin - İskoçya - Erkek ve Bayan kuzu yünü, devetüyü, angora ve kaşmir kaşkollar, eldivenler, battaniyeler.

Özel veya toplu ihtiyaçlarınız için lütfen arayın.

Ebekızı Sokak Sosko İş Merkezi B Blok No: 47-48 Osmanbey

Tel. : (0 212) 241 62 88

Fax: (0 212) 233 22 58

**ÇERÇEVE İNSANIN
KİŞİLİĞİNİ YANSITMALI
ÖZEL OLMALI**

**alain
mikli**

LUNETTES

BU SAHİFEDE
YER ALMAK İSTİYORSANIZ

"İKTİSADİ İŞLETME"DEN

AZİZ AZMET K.'İ

ARAYABİLİRSİNİZ

TEL. : (0 212) 249 24 51

SİZ DE BU SAHİFEDE YER ALABİLİRSİNİZ...

DÜŞLERİNİZDEKİ TATİLE MARTI İLE KANAT AÇIN...

Martı oteller zinciri, üç farklı tatil alternatifi sunuyor. Martı Resort de Luxe ve Martı La Perla otelleri Marmaris'te; Martı Myra Tatil Köyü ise Kemer'de düşlediğiniz tatili yapmanız için sizleri bekliyor. Kaliteli servis, mükemmel yemekler, konfor, zengin aktiviteler ve eşsiz doğa...

Hepsi Martı tesislerinde hizmetinizde.

Martı Otelleri Merkez Ofis (*Rezervasyon ve bilgi için*):
Koşu Yolu Aksu Cad., No: 3, Bakırköy 34730 STANBUL
Tel: (0 212) 543 60 50 (pbx) Fax: (0 212) 572 09 16
http: // www.marti.com.tr e-mail: marti@escortnet.com

KAZANCI HUKUK KAYNAKLARI BASIM - YAYIM A.Ş.

*KANUN - TÜZÜK - YÖNETMELİK
İÇTİHAT DERGİSİ - ŞERHLER - MONOGRAFİLER
KİTAP - DİSKET - CD*

Merkez: Çayıroğlu Sok. No: 14 34400 Sultanahmet - STANBUL
Tel. : (0 212) 516 84 07 - 08 Fax: (0 212) 517 02 18

A N T İ K DEKORASYON, İNŞAAT, SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ. RAŞİT ÜNDÜZ

*MİMARİ, İÇ MİMARİ VE MOBİLYA KONUSUNDA
PROJE, DANIŞMANLIK VE UYGULAMA*

Vali Konağı Cad. No: 117/5, 80220 Nişantaşı - İSTANBUL
Tel.: (0 212) 248 97 33 - 233 81 09

TEKON YÖNETİM DANIŞMANLIK HİZMETLERİ A.Ş.

- * *Yönetim ve Üretim Organizasyonu*
- * *Reorganizasyon ve Sistem Geliştirme*
- * *Performans Değerlendirmesi ve Ücret Sistemleri*
- * *Vizyon Yönetimi*
- * *Fizibilite Etüdları*

1479 Sokak Kenet Sitesi No: 16/16 Alsancak - İZMİR
Tel. : (0 232) 421 47 52 - 421 09 17 - 422 39 59 Fax: (0 232) 422 60 58

SİZ DE BU SAHİFEDE YER ALABİLİRSİNİZ...

SIMU

SIMU s.a. (France)

Türkiye Genel distribütörlüğü.

Motorlu, Alüminyum ve Çelik ev pancurları ve dükkan kepenkleri
Kumanda sistemleri & Otomasyonları.
Seksiyonel kapılar, Garaj kapıları, Özel maksatlı kapılar,
Bomba kapıları, Kurşun geçirmez kapılar,
Proje ve uygulama hizmetleri.

Tel : 0212.281 9032 (4 hat) Fax : 0212.282 9425 e-mail : dooraflex@superonline.com

Dooraflex

Endüstriyel kapı sistemleri

MEMTEŞ RADYOLOJİ MERKEZİ

**MAMMOGRAFI - ULTRASONOGRAFI - RÖNTGEN -
PANORAMİK RÖNTGEN - LENFANJİOGRAFI -
VENOGRAFI - HİSTEROSALPİNGOGRAFI**

Rad. Dr. Adnan GÖZELÖZ

(Sadık Dostlar)

Halaskargazi Cad. No: 341 Kat. 2 (Kent Sineması Karşısı) Şişli - İST.
Tel.: (0 212) 240 32 98 - 231 18 26 - 241 00 87

BİNALARINIZIN CEPHELERİ,
ROLLAND'S COMPANY'NİN ÖZEL
KİMYASALLARI İLE YIKANARAK
TEMİZLENİR; TAMİR EDİLİR;
EMPRENYE EDİLEREK
ISLANMAZ, SU ALMAZ
HALE GETİRİLİR; BOYANIR

MURAT SIVACI

(Devrim)

Tel. : (0 212) 253 35 15
Cep Tel.: (0 532) 314 72 73

OTEL VE RESTAURANT
TEFRİŞLERİNİZDE
PORSELEN - CAM - ÇELİK
EŞYA TEMİNİNDE
**DESA PORSELEN
DEKORLAMA VE TİC. A.Ş.**

NEZİH OKAN

(Devrim)

Tel.: (0 212) 551 04 00 - 551 28 88
Fax: (0 212) 552 00 16

**TESVİYE DERGİSİNİN
BİRİNCİ VE İKİNCİ CİLTLERİ
SATIŞA SUNULMUŞTUR.**

Tesviye Dergisini topluca ciltli olarak edinmek isteyen kardeşlerimiz için
Birinci Cilt (Sayı 1-10) ve İkinci Cilt (Sayı 11-20)
az sayıda satışa sunulmuştur.

Siz kardeşlerimize yeni bir konut edinme imkanı.

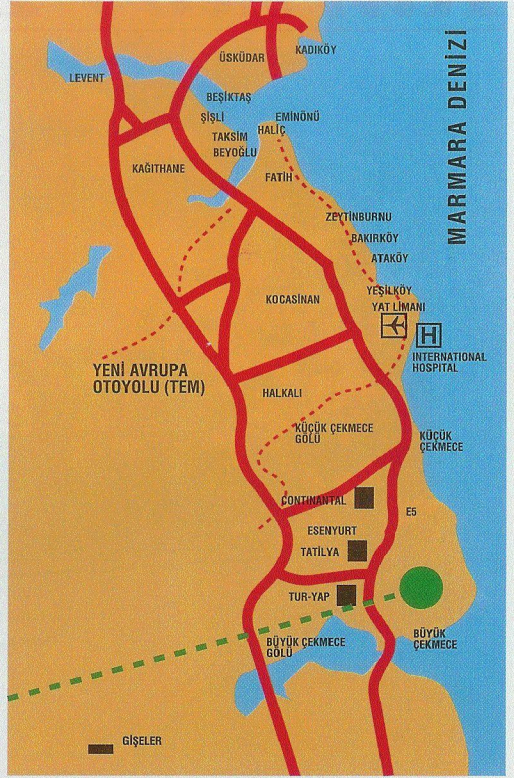
İstanbul Beylikdüzü'nde Yeşilköy Hava Limanı'na 15 km. mesafede, E-5 İstanbul-Edirne karayolunun deniz tarafında, Tatilya Eğlence Merkezi karşısında, Emlak Bankası Konutları'nın da olduğu Beylikdüzü Yerleşim Bölgesi içinde;

- Tamamı iki blok toplam 120 daire,
- Her biri 140 m² brüt,
- 3 oda 1 salon,
- 1. sınıf kalitede, inşaatına başlanmıştır.

Üyelerimizin çoğunluğu kardeşlerimizin teşkil ettiği kooperatifimizde çok az sayıda daireler bulunmaktadır. Arzu eden kardeşlerimizin, Başkan Ercan Vanlıoğlu'na müracaatları rica olunur.

S.S. ÜNİVERSAL KONUT YAPI KOOPERATİFİ

Hattat Halim Sok. No: 3/C-D Balmumcu - İSTANBUL
Tel: (0.212) 274 94 41 - 267 42 45 Fax: (0.212) 267 37 18

TESVİYE DERGİSİ İLAN TARİFESİ

TAM SAHİFE RENKLİ (KUŞE KAĞIDA)	40.000.000.- TL.
TAM SAHİFE SİYAH-BEYAZ (1.HAMUR KAĞIDA)	25.000.000.- TL.
1/2 SAHİFE SİYAH-BEYAZ (1.HAMUR KAĞIDA)	16.000.000.- TL.
4,5 cm x 6,0 cm KUTU DUYURU İLANI	3.500.000.- TL.

1. Tesviye Dergisi yılda 6 sayı yayınlanır.
2. Derginin kesilmiş, nihai ölçüleri 16 cm x 23 cm'dir. İlan filmleri bu ölçülere uygun olmalıdır.
3. İlan filmleri; ilanı veren kuruluş tarafından baskıya hazır şekilde verilecektir. İlan kompozisyonu veya filmlerinin Tesviye Dergisi tarafından hazırlanması istendiği takdirde, grafik, film ve/veya renk ayrımı masrafları ilan ücretine ek olarak ilanı veren kuruluşa fatura edilecektir.
4. Yukarıdaki tarifede belirtilen ücretler net ücretler olup, ajans komisyonları ve KDV dahil değildir.

KDV Hariçtir

Kurtköy Evleri / SAPANCA

Sapanca Kurtköy’de Türkiye’de ilk kez.

*Finlandiya’dan ithal çamdan mamul, zemin katı
tabii taş kaplama, sadece 9 adet ikiz (18 evlik),
havuzu ve tenis kortu ile yeşilin çevrelediği bir
ortamda doğanın ayrıcalığını yaşayın.*

"In partnership with nature"

YAPI ENDÜSTRİ LTD.

Bilgi için ;

İzzet Evin "Sadık Dostlar"

R.Güner Kantarcıoğlu "Tesviye"

Tel. (0212) 231 7858 - 232 8230

GÖZÜNÜZ AYDIN

Cenap Optik 1978 yılından bugüne, kalitede en iyiye, hizmette en mükemmelle ulaşmak için çalışıyor. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirdiği uygulamalar ve yeniliklerle sektörde liderliğe koşuyor. Şimdi Cenap Optik, Türkiye’de bir “ilk”e daha imza atıyor! Dünyanın en güvenilir sigorta

şirketlerinden İsviçre Sigorta işbirliğiyle, gözlüğünüzü kırılmaya, çalınmaya ve kaybolmaya karşı ücretsiz teminat altına alıyor.

A r t ı k
dünyanın
en prestijli
markalarını,
ücretsiz

**İSVİÇRE
SIGORTA**

sigortalı alabilir, Türkiye’de ilk kez düzenlenen bu olağanüstü uygulamadan yararlanabilirsiniz.
Gözünüz Aydın!..

CenapOptik®

G Ö Z L Ü K T Ü R K İ R İ L İ R CENAP OPTİK'TEN YENİSİ ÜCRETSİZ ALINIR

